

Leto XVIII. Štev. 203

DIREKTOR BORBE
VELJKO VLAHOVIĆ
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
DUSAN BLAGOJEVIĆ
UREJA UREDNIŠKI ODBORList izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjevLjudska
PRAVICABORBA
GLASILO ZVEZE
KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE• LJUDSKA PRAVICA
• USTANOVLJENA 5. OKTOBRA
1934 • MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 16-DNEVNIK IN
TEDNIK. OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL. 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
• OD 1. JUNIJA 1953 IZHAJA
KOT »BORBA« ZA SLOVENIJO

STAVKOVNI VAL V FRANCJIJI

V Parizu se boje resnih političnih posledic

Sindikati rudarjev, železničarjev in drugih strok pozvali delavce, naj stavkajo, oblastem pa zastavili zahteve

Pariz, 11. avgusta (AFP). Federacija rudarjev, ki je včlanjena v Generalno konfederacijo dela je pozvala rudarje, naj stopijo v stavko. Federacija je objavila stavko ob zahtevi, naj bi odpravili nekatere uredbe, povečali mezde in pokojnine, uporabili rudarski statut ter izboljšali socialno zavarovanje rudarjev.

Federacija prav tako poziva vse pokrajinske federacije, naj ne mudoma navežejo stike s pristaši sindikata »Force Ouvriere«, da bi ustanovili odbor, ki bo z uspehom vodil akcijo. Vrh tega je federacija sklenila poslati pismo Nacionalni federaciji sindikatov »Force Ouvriere« in konfederaciji kršćanskih delavcev in jim predlagati skupen sestanek, na katerem bi izdelali akcijski program skupne stavke.

Francoski železničarji so danes znova pričeli stavkati, vendar pričakujejo, da bodo nekateri vlaki še vedno vozili. Prokominformovska Generalna konfederacija dela je pozvala sinoči svoje člane, naj takoj prične stavkati, da bi na ta način dosegli, da bi vlada umaknila svoje gospodarske uredbe in povečala plače. Vodstvo socialističnih sindikatov »Force Ouvriere« je načelno privolilo v stavko vendar je zahtevalo, naj se glede tega krajevna vodstva opredele.

Trgovinska pogodba Slovenija-Koroška

Celovec, 11. avgusta (Tanjug). Gospodarska podjetja LR Slovenije in Koroške so sklenila pogodbo o zamenjavi blaga v vrednosti 3 milijonov šilingov ali več kot 30 milijonov dinarjev za vsako pogodbenico. To je najvišja pogodba, sklenjena na letošnji gospodarski razstavi v Celovcu. Slovenija bo v glavnem izvažala sadje in vino, Koroška pa poljedelsko orodje, stroje in drugo blago.

Zamenjava po tej pogodbi je izven rednega sporazuma med Jugoslavijo in Avstrijo.

Neposredni proizvajalci naj se seznani z novimi gospodarskimi ukrepi

Posvetovanje predstavnikov okrajev v Odboru za gospodarstvo LR Srbije

Beograd, 11. avgusta. Danes so se v Beogradu sestali predstavniki okrajev, da povedo vse tisto, kar bi imeli sicer povedati o pojavih »na svojem terenu«. Na posvetovanju, ki se je začelo v Odboru za gospodarstvo LR Srbije, je govoril tudi podpredsednik Izvršnega sveta Srbije tov. Jovan Veselinov. Med drugim je dejal, da je skrajni čas, da začnemo z razpravo v okrajih o novih uredbah, s katerimi se izpopolnjuje naš gospodarski sistem in točneje določijo pravice in obveznosti neposrednih proizvajalcev nasproti družbeni skupnosti. Te nove uredbe je treba tako gospodarsko kakor tudi politično pojasniti, ne pa jemati člen za členom vsake uredbe in se naučiti na pamet posamezne paragrafe. Potrebno je razumeti bistvo načel in novih momentov v gospodarskem sistemu.

V tej diskusiji bodo pomembne pripombe proizvajalcev, ekonomistov in gospodarskih voditeljev v okrajih. Čas za to pa je kratek, kajti pripombe je treba dostaviti Svetu za zakonodajo najkasneje do 15. septembra.

SAH

III. kolo državnega polfinalnega turnirja

Ljubljana, 11. avgusta. — Danes je bilo odigrano III. kolo državnega polfinalnega turnirja. Rezultati: Janošević-Horvat 1:0, Vidmar-Sokolov 2:1, Rabar-Zaharija 1:0, Trajković-Leačić 1:0, Marić-Križnik 1:0, Horvat-Vuletić 1:0, Preinfalk-Začila 1:0, Božić-Matul 1:0.

Prekinjeni partiji iz II. kola: Sokolov-Janošević 1:0, Zavila-Horvat 1:0. Po III. kolu vodi Marić 2,5, Janošević 2, Vidmar, Rabar, Horvat 1,5 (1), Preinfalk, Horvat 1 itd.

KAJ JE Z DAVKI

Govorec o nerednem plačevanju davkov, kar nepovoljno vpliva na gospodarsko bilanco in

Jovan Veselinov

denarni obtok v državi, je tovariš Veselinov pripomnil, da je zaradi slabega pobiranja davkov skoro prišlo do tega, da so nekateri ljudski odbori ostali brez sredstev. Po mišljenju Odbora za gospodarstvo je treba takoj povečati aparat uslužbencev, ki se ukvarjajo s pobiranjem davkov in bolje nagraditi njihovo delo. Tu gre za velike vsote, s katerimi je računala skupnost in ki neposredno vplivajo na življenjski standard delavskega razreda. Nova uredba, ki se pripravlja, predvideva tudi ostreje sankcije

proti tistim, ki se izogibajo davčnim obveznostim. Ne smemo pa čakati na uredbo, kajti če se stvar ne uredi še v tem četrtletju, bodo prišli ljudski odbori v zelo težaven položaj na koncu leta. Potem ne bodo pomagali niti predpisi nove uredbe.

SPET PRIMER IZ SREMSKE MITROVICE

Na posvetovanju se je tudi govorilo o raznih pojavih, ko nekateri ljudski odbori dejansko podpirajo oživiljanje malih kapitalistov in to na najbolj nevarnem mestu v gospodarstvu. Znan je primer iz Sremske Mitrovice, kjer se je docela legalno dvignil tipičen zakupec kapitalist, kakršne smo imeli pred vojno. Gre namreč za privatne osebe, ki so sklepale s podjetji pogodbe, po katerih so na lastni račun pridelovali s pomočjo tuje najete delovne sile za tovarne oljna semena in podobne industrijske rastline. Vse to se je dogajalo z vednostjo ljudskih oblastí.

V nekaterih ljudskih odborih se je pojavila primitivna antisocialistična teorija, da je treba vse podrediti rentabilnosti. V tej zvezi so privatnikom dajali v zakup kar cela podjetja in jim omogočali, da imajo po več sto delavcev ter jih izkoriščajo. Livarna v Kikindi je pričela vlivati posamezne dele pri privatnikih, samo zato, da bi se izognila plačilu obveznosti do skupnosti.

PROTI TAKIM POJAVOM JE TREBA DEMONSTRIRATI

Neki privatnik v Nišu je z znanjem ljudskega odbora zaposlil nad tristo delavcev. Ra-

(Nadaljevanje na 2. strani)

C. Attlee pri Vicku Krstuloviću

Split, 11. avgusta. Danes opoldne je g. Clement Attlee, ki je včeraj popoldne prispel iz Dubrovnika v Split, obiskal člana Izvršnega sveta Hrvatske Vicka Krstulovića, ki je britanskega gosta sprejel v prostorih mestnega ljudskega odbora. Obisk je minil v daljšem pripravnem razgovoru.

G. Clement Attlee si je ogledal danes v spremstvu podpredsednika MLO Rada Dumanjića in predsednika mestnega odbora So-

cialistične zveze Alfirevića nekatere splitske znamenitosti.

Okrog 9.30 so voditelji britanskih laburistov pokazali maketo Dioklecijanove palače, katere nadobnosti si je potem ogledal na spredu po živih in ozkih ulicah. Med drugim si je ogledal tudi slavna Zlata vrata, mimogrede pa je obiskal tudi katedralo sv. Duje.

Po ogledu etnografskega muzeja je g. Attlee obiskal splitski arheološki muzej in si z velikim zanimanjem ogledal spomenike stare kulture. Potem se je vpisal v knjigo obiskovalcev.

Zatem je obiskal izredno lepo urejeni dom ladjedelnice »Vicko Krstulović«, v katerega restavraciji se je mudil okrog 20 minut.

Popoldne je obiskal galerijo del kiparja Meštrovića, drevi pa bo prisostvoval baletnemu večeru v letnem gledališču ladjedelnice »Vicko Krstulović«.

B. L.

Churchill se loteva državnih poslov

London, 11. avg. (Tanjug). — Predsednik britanske vlade Winston Churchill se po odmoru, ki je trajal šest tednov, čedalje aktivneje udeležuje vodstva državnih poslov.

Kakor sporočajo, bo britanski predsednik vlade odslej v pogostejšem stiku s člani vlade. Ker je vršilec dolžnosti predsednika vlade Butler odšel na desetdnevni dopust, se Churchill še ne vrača v London, marveč bo teh deset dni prebil na svojem posestvu, odkoder bo imel stalno zvezo z vlado.

Danes se bo sestal Varnostni svet

New York, 11. avg. (AFP). — Jutri popoldne se bo sestal Varnostni svet, da bi na tajni seji obravnaval poročilo, ki ga bo predložil Generalni skupščini OZN 17. avgusta ter da bi na javni seji določil datum izvolitve novega člana mednarodnega sodišča namesto Sergeja Golunskega, ki je nedavno podal ostavko.

To bo prvi sestanek Varnostnega sveta po 31. maju, ko je prejšnjemu generalnemu tajniku OZN Trygve Ljeju določil namestnika.

Politična konferenca v Colombu?

London, 11. avg. (Tanjug). — Kakor poročajo listi, se bo politična konferenca o Koreji sestala v Colombu. Ceylonska vlada je že odobrila priprave za sprejem delegatov.

Razprava se nadaljuje.

VLADNA KRIZA V ITALIJI

Piccioni sestavi vlado dveh strank?

Rim, 11. avgusta (AFP). Zvečeno se je, da je nova italijanska vlada Attilia Piccionija že sestavljena. Po poslednjih obvestilih so dobili liberalci tri resore: za obrambo, pravosodje ter industrijo in trgovino, demokristjani pa so obdržali druge resore.

Sodijo, da bo resor ministrstva za zunanje zadeve pripadel v novi vladi Alcidu De Gasperiju, ministrstvo za notranje zadeve Amintore Fanfaniju, pravosodno ministrstvo Brunu Villabruni ter ministrstvo za proračun in državne blaginje Giuseppeu Pellu. Razen treh liberalcev so bili vsi ministri v novi vladi člani De Gasperijeve vlade.

Rim, 11. avgusta (Tanjug). — Piccioni ima zdaj več ali manj čisto situacijo: zdaj ve, kaj mora komu dati in kaj lahko od koga pričakuje. Liberalci zahtevajo močan vpliv v vladi. Glede na odločno stališče demokristjanov se zdi, da so odstopili od svojih zahtev po ključnih portfeljih. Republikanci so sicer obljubili podporo vladi, vendar so odbili sodelovanje v vladi, medtem ko so socialni demokratje, izključujoč vsako možnost sodelovanja v vladi, objavili v posebni noti pogoje za podporo vladi.

Predvsem zahtevajo, da vlada zapre vrata desnici in da se v demokratski državni republikanski sistem čim bolj vključi delavski razred, tako da bi se razširila baza demokracije proti levici. Nadalje zahtevajo od vlade popolno in lojalno obambo republikanske institucije in pritegnitev čim širših sil delavcev,

katerih podpora je neogibno potrebna, da se obdrže svobodne institucije in da se omogoča razvoj socialne politike v skladu s programom stranke. Dilekija socialnodemokratske stranke je pooblastila svoje poslance, da podpro vlado, toda le, če osvoji te zahteve. V zvezi z diskusijo o tej noti, ki se je vodila v vodstvu socialne demokratske stranke, je Saragat med drugim sporečil Nennijevo obljubo, da bodo socialisti z abstinenco podprli vlado.

Današnji »Avanti« pa je precej rezerviran v tem oziru. Nenni-

jev organ z nezaupanjem sprašuje, ali je s sporazumom štirih strank kršćanska demokracija na pravila korak naprej, ali pa je socialna demokracija napravila korak nazaj.

Socialni demokratje v svojo noto niso vključili zunanje-političnih zahtev. Tako se nespornost lahko, kakor nedavno, znova pojavi na področju zunanje politike. Tu je Nenni nepopustljiv. Prav tako De Gasperi, dokler bo na čelu palače Chigi, ne bo pristal na Nennijevo koncepcijo ublažitve atlantske politike in odlaganja evropske integracije.

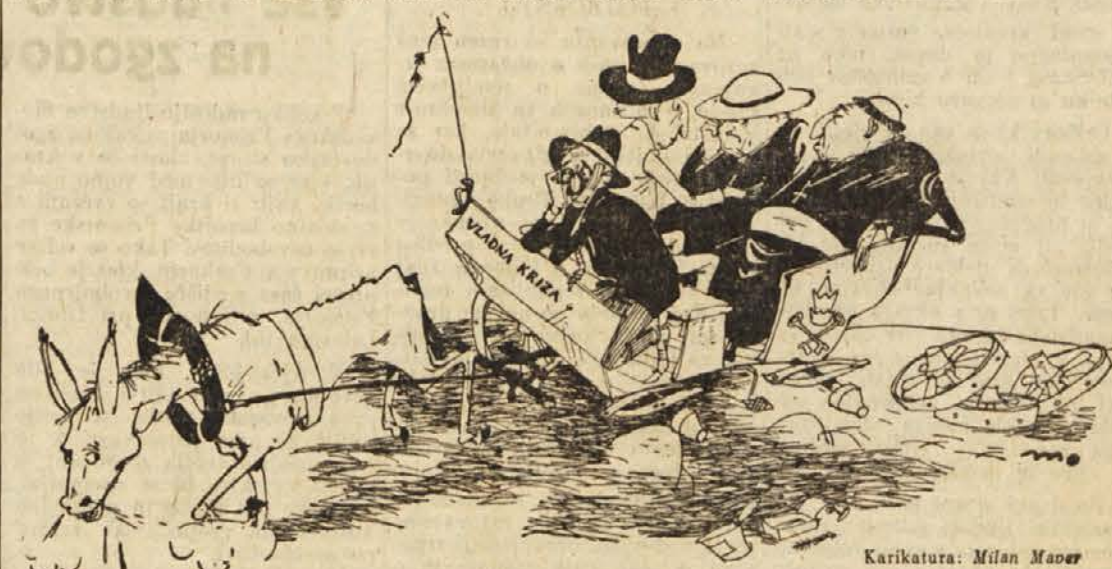
PROTEST CENTRALNEGA ODBORA SINDIKATA USNJARSKIH DELAVCEV PROTI REPRESALIJAM NAD DELAVCI TOVARNE PIRELLI

Beograd, 11. avgusta. Glede na vesti o represalijah, ki jih lastniki tovarne »Pirelli« in frankistične oblasti v Španiji izvajajo nad delavci, ki zahtevajo višje mezde, je Centralni odbor Sindikata usnjarskih delavcev Jugoslavije poslal pismo sindikalnim organizacijam tovarne »Pirelli« v Italiji, Franciji, Angliji in Belgiji. V pismu jugoslovanski delavci najprej pozdravljajo delavce tovarne »Pirelli« v španskih mestih Villa Nueva in Celte v pravični borbi proti izpavajočemu delu in gladovalnim mezdám, nato pa pišejo:

Najodločneje protestiramo proti represalijam, ki jih nad delavci teh tovarn izvajajo lastniki in fašistične oblasti. Hkrati naslav-

ljamo apel na delavce tovarne »Pirelli« v Italiji in v podružničnih tovarnah v Franciji, Angliji in Belgiji, naj s svojimi akcijami solidarnosti pomagajo tovarišem v Španiji, ki jih tlačita najbolj črna eksploatacija in frankistični teror. Od lastnikov tovarne »Pirelli« naj zahtevajo, da ustrežijo upravičenim zahtevam delavcev španskih tovarn, da ponovno sprejmejo odpuščene delavce, da razveljavijo izrečene kazni in da sprejmejo zahtevo o višjih mezdah.

Pismo na koncu poudarja, da so delavci izven Španije dolžni nuditi moralno in drugo moralno podporo španskim tovarišem, ki se v težkih pogojih bore za minimalne človeške pravice.

Karikatura: Milan Maver

— Signori, bojim se, da bomo kmalu spet na tem koleslju —

P O P I S M U C K Z K J

Okrepljena dejavnost komunistov med množicami

Pismo CK ZKJ z II. plenarnega sestanka je sprožilo široko po državi močnejšo dejavnost organizacij Zveze komunistov. Toda nekateri zelo resno opozarjajo na nevarnost, da bi se posamezne organizacije preveč ukvarjale s svojimi notranjimi problemi in postale samo registratorji dogodkov ter zanemarile politično dejavnost v Socialistični zvezi. Prav tako lahko sklepamo, da so v nekaterih krajih pismo ZKJ nekoliko napačno razumeli. Proučujo ga namreč na sestankih, ko pa to opravijo, ostanejo pri tem, kot da je to kampanjsko delo, ki ga je treba čimprej zaključiti.

Naše uredništvo prejema mnogo dopisov, iz katerih je razvidno, da komunisti razumejo bistvo pisma in da uveljavljajo sklepe CK ZKJ. V mnogih krajih je to prizadevanje rodilo že prve sadove.

ZNOVA PRIDOBLEJENO ZAUPANJE

Dopisnik iz Mladencev piše, da so mnoge organizacije kosmajkega okraja že dosegle pomembne uspehe. Zlasti so znatno učvrstili disciplino komunistov, posebno pozornost pa so posvetili odpravi nezdravih odnosov posameznikov do ljudi, kar je zlasti povzročalo razbijanje enotnosti organizacij in komuniste kompromitiralo.

Osnovna organizacija ZKJ v Parčanih je pravilno sprejela kritiko članov Socialistične zveze glede teh vprašanj in sklicala sestanke, ki se ga je udeležilo mnogo vaščanov. Na dnevnem redu je bilo vprašanje odnosa vsakega člana do nalog. Ugotovili so, da je bil predsednik občinskega odbora Miladin Djukić često pijan, da je povezan z vaškiimi špekulanti, da se je oddvojil od organizacije in napravil v njej razkol, da je bil pri uveljavljanju zakona o zemljiščnem skladu neodločen pri preprečevanju poskusov tistih, ki so hoteli prikriti prave podatke o zemlji itd. Razen tega se je do kmetov obnašal gospodovalno. Odkar je postal predsednik, je samo enkrat sklical zbor volivcev. Njega in še nekatere, ki so bili komunisti samo na papirju, je organizacija na zahtevo vaščanov izključila. Potem se je seveda položaj v tej vasi takoj izboljšal, komunisti pa so si znova pridobili zaupanje kmetov.

Podobni primeri so se dogodili tudi v Sopotu, Ropočevu in drugih vaseh. V Veliki Ivanči so s pomočjo kmetov onemogočili sovražno delo Dragoljuba Čirića.

NEKATERI ČLANI OBČINSKIH KOMITEJEV SO BILI IZKLJUČENI ZARADI NEDELAJNOSTI

Sekretar okrajnega komiteja Zveze komunistov v Dvoru na Uni Miloš Panković je v razgovoru z našim dopisnikom poudaril, da je čutili znaten napredek v delu komunistov. Na sestankih osnovnih organizacij ljudje uspešno in stvarno razpravljajo ter kažejo na slabo delo posameznikov in organizacij.

V občini Divuša so komunisti zahtevali od občinskega komiteja, da naj bodisi odpravi nedejav-

nost nekaterih svojih članov ali pa bodo osnovne organizacije sklicale izredno konferenco in komiteje odstavile. Zaradi tega je bil občinski komitej prisiljen izključiti dva svoja člana. Podobno se je dogodilo tudi v občini Zrinj. Tam so na izredni konferenci komunistov zaradi politične nedejavnosti odstavili nekatere članke komiteja.

Tega pa ne smemo razumeti tako, kakor da v tem okraju izvajajo frontalno čistko v Zvezi komunistov, je poudaril tov. Panković. Nasprotno, na vseh sestankih so težili za tem, da je treba organizacije okrepiti z novimi člani, tiste maloštevilne, ki niso nič prida, pa je treba iz naših vrst odstraniti.

»NI PRAV, ČE SPIS NA LOVORIKAH«

»Mnogi mislijo, da pri nas prav gotovo vse »dobro teče«, je dejal član okrajnega komiteja labinskega okraja Mario Bičić v razgovoru z našim dopisnikom, »ker imamo pač na področju okraja 90% delavcev in tradicije labinske republike in revolucionarnega boja v času kapitalizma. Nasprotno pa nas je to precej uspavalo in se nismo zadosti poglabljali v politične probleme. Skodljivo bi bilo, če bi še dalje tako ravnali, ker ni prav, če »spis na lovorikah«. O tem so se prepričali komunisti zlasti zdaj, ko razpravljamo o pismu CK ZKJ. Potem je tov. Bičić poudaril, da je kulturno-prosvetno delo zelo zaostalo.

Delavci in kmetje malo berejo dnevniki, tisk, še manj pa knjige. Teh je sicer dosti, toda leže zaprašene v sindikalnih in vaških knjižnicah. V zadnjem času so nekaj knjižnic in čitalnic zaprli, dejansko pa delata samo dve. Zaradi brezbrzičnosti komunistov in sindikatov so bili na žalost zaprti tudi nekateri kulturni domovi. Tako sta že delj časa zaprta kulturna doma v dveh velikih delavskih naseljih v Raši in Vinežu.

Zastoj v kulturni vzgoji množic je povzročil, da ljudje še nadalje živijo v verskih in vražjevnih predsodkih. Nedavno se je zagovarjal pred okrožnim sodiščem v Pulju rudar Egidio Štemberger, ker je ubil 50-letno Antonio Brezaca iz Vineža, češ da je »čarovnica«. Tudi na sodišču je trdil, da ga je mati umorjenke, ki je tudi »čarovnica«, v snu davila.

Če bi bili politični in prosvetni delavci bolj prizadevni, se takšni nekulturni in vražjevniki ne bi tako trdno zakoreninili, je zaključil Mario Bičić.

NEKATERI KOMUNISTI SE OTRESAJO DELA

Tudi v Slov. Konjicah je proučevanje pisma CK ZKJ precej razgibalo politično delo komunistov, na drugi strani pa pokazalo na nekatere slabosti. Tako na pr. posamezni komunisti niso niti člani SZDL, kaj šele člani drugih organizacij in društev. Seveda taki člani ZKS tudi ne opravljajo kakršnega koli političnega dela, razen svojega poklicnega, za svojo glavno nalogo pa smatrajo, da hodijo na partijske sestanke in nič več.

Odtogovanje političnim funkcijam je tudi ena od slabih strani dela komunistov. V Spitalcu, kjer je precej komunistov in so nekateri od njih bili izvoljeni v novi odbor SZDL, se ta še dosega ni konstituiral zaradi tega, ker se še niso zedinili, kdo naj bo predsednik in kdo sekretar, saj se v odbor izvoljeni komunisti branijo prevzeti te naloge. Nič čudnega, da takšno stanje obrnejo sebi v prid nekateri elementi, kar je pokazal sprejem škofa Drževnika pri birmanju v tem kraju. Značilno je že dejstvo, da se funkciji otrešajo navadno tisti člani, ki še nobene nimajo oziroma z njimi še niso preobremenjeni. Posamezniki so člani ZKS samo zaradi svoje službe kot je bil primer v tovarni »Konus«. Tam je bil v skladišču zaposlen komunist, ker pa ni ustrezal, je bil prestavljen na drugo delovno mesto, ki ni prav nič težje, toda tovariš je zaradi tega izstopil iz ZK.

V razpravi o pismu CK so na sestanku OPO v Stranich pre-

cej obravnavali delo tamkajšnje KZ in mladinske organizacije. Predsednik upravnega odbora zadruge tov. Goranšek sicer trdi, da je vključen v OPO Frankolovo, čeravno stanuje že več let na Stranich. Ko so ga na to opozorili, se je izgovarjal na zveze z višjimi forumi itd. Na Stranich se o njem marsikaj govori. V zadnjih letih je postavil nov hlev in kupil nekaj parcel. Odkod njemu toliko denarja? To je vprašanje, na katerega si želijo ljudje pojasnila.

Takih in podobnih primerov sicer ni dosti. Kažejo pa, da so bili komunisti premalo budni in nepravilnosti niso pravočasno odkrivali. Dostikrat jih niso upali postaviti pred ljudstvo, da bi o njih izrekli svojo sodbo, ker so se bali »zameri« oziroma so bili do takih pojavov nevtralni. Ljudstvo zahteva, da se take komuniste izključi iz partijskih vrst, kot je bil primer v Zrečah z bivšim direktorjem TKO Vrhovcem.

S SEJE MLO LJUBLJANA

Namesto tramvaja avtobusi in trolejbusi

Odborniki so na seji soglašali z nujno razširitvijo kanalizacije. Zvečer so razpravljali o novih mestnih taksah

Ljubljana, 12. avgusta. — Se ves večerjajši dan se je nadaljevala seja obeh zborov MLO. Dopolnjeni čas so odborniki izrabili za obširno razpravo o obeh poročilih prejšnjega dne, to je o delu Sveta za komunalne in gradbene zadeve in komunalni higieni na območju Ljubljane. Odborniki so se najprej po temeljitem presojanju odločili glede bodoče ureditve cestnega prometa v Ljubljani. Soglasno so odločili, da naj krizo čez dva meseca, ko bodo morali izločiti iz prometa neuporabne tramvajske vozove, reši mesto tako, da takoj nabavi nekaj avtobusov. Za bodočo pa bodo v mestu kombinirali trolejbusni in avtobusni promet. Trolejbusne proge bodo uredili na tistih progah, kjer morajo krožiti vozila vsakih 6 minut. Za povečavo z bolj oddaljenimi kraji, na daljših progah, pa bodo uvedli avtobuse. Začasno ostane tramvaj v prometu le na še uporabljenih progah.

Zelo obširno so na seji obravnavali tudi stanovanjsko vprašanje. Naštevajoč razne nepravilne in zamotane postopke stanovanjskega urada, so kritizirali predvsem to, da urad sploh ne upošteva predlogov terenskih stanovanjskih svetov, čeprav so ti predlogi dobro premišljeni in bi bili največkrat najboljša rešitev. Ponovno so odborniki sprožili zadevo stanovanjskih hišic, ki so last MLO. Volivci namreč kritizirajo sklep, da bi te hišice prodajali, pa naj si že bo komurkoli. Burno so pozdravili predlog tov. Krivica in še nekaterih odbornikov, naj bi skupščina dodelila hišice bodisi v uporabo bodisi v last nekaterim od naših zaslužnih borcev. Takoj so izvolili komisijo, ki bo proučila vsak primer posebej ter o njem poročala skupščini.

V Baranji bodo izsušili 9500 ha orne zemlje

Osišek, 11. avg. (Tanjug). V kratkem se bodo začela pripravljala dela za izsušitev Kopačevskih močvirij, s čimer bo Agroindustrijski kombinat Belje pridobil okrog 9500 ha nove orne zemlje. To področje, ki se razteza ob desni obali Donave, bo po izsušitvi vključeno v sistem umetnega namakanja.

PRED PROSLAVO NA PRIMORSKEM

Vse ljudstvo se pripravlja na zgodovinske dni

Z veliko radostjo ljudstvo Slovenskega Primorja pričakuje zgodovinske slave, zlasti se v krajih, kjer so bile med vojno hude borbe, kajti ti kraji so zvezani z zgodovino herojske Primorske za svojo osvoboditev. Tako so velike priprave v Cerknem, kjer je bilo precej časa središče osvobodjenega Primorja, v Trnovcu pri Gorici, Lokovcu itd.

V Ajdovščini, kjer je bila prve dni po osvoboditvi izvoljena prva slovenska vlada, si želijo ljudje že pred proslavami 5. in 6. septembra večjih zborovanj in prireditev, kjer bi se spominjali na teče dni borbe in pregledali kulturni in gospodarski razvoj po osvoboditvi.

Pred dnevi so že bila zborovanja v Ajdovščini, kakor tudi

V zvezi z novogradnjami so odborniki kritizirali delo Urbanističnega urada in še zlasti Projektnega biroja. Ker biro pravočasno ne izdelava projektov in načrtov, so dela otežkočena ter jih morajo čestokrat zavlačevati. Med razpravo je prišlo na dan, da se v Ljubljani lotevamo popravila cest, lokalov in graditve hiš, ne da bi imeli v rokah potrebne načrte. Več odbornikov je tak način kritiziral. Najbolj zgovoren primer je bil, ko je eden odbornikov navedel primer Zaloške ceste, ki jo popravljajo že tri leta, pa se je potem izkazalo, da so načrte prejeli šele pred petnajstimi dnevi. Razumljivo je, da so se odborniki strinjali s tov. Avšičem, ko je predlagal, naj bi Upravi za ceste ne dajali kar avtomatično mesečnih kreditov, temveč naj bi vsako podjetje prevzelo delo, napravilo proračun, dokončalo delo v določenem roku in nato zahtevalo plačilo. Pri takem delu pa bo seveda potrebna drugačna poveza-va s Projektnim birojem.

O nujnosti razširitve in popravila kanalizacije v mestu je najprej govoril tov. Krivic. Za njim se je oglasilo še več odbornikov, od katerih je le eden menil, da je načrt preobširen in preveč perspektiven. Ostali so oporekali pravilno dokazujoč, da je treba imeti pri taki dragi investiciji

Pisma uredništva

Pričakujemo, da se nam nemški študenti opravičijo

Tov. urednik!

Člani III. organizacije ZKS Resljevega terena smo na sestanku 10. t. m. med drugim razpravljali tudi o incidentu, ki ga je povzročil študent ekonomije iz Kölna na grobu talcev v Begunjah; po diskusiji smo prišli do naslednjih zaključkov:

Pozdravljamo takojšen in odločen nastop našega spremljevalca, kakor tudi hitri ukrep državnih oblasti, ki so omenjenemu nemškemu študentu odredile našo gostoljubnost.

Tako zadržanje študenta Dieckersa in njegovih tovarišev predstavlja več kot pobalinstvo najnižje vrste in grdo žalitev nacionalnih čustev milijonov Jugoslovancev in ne samo Slovencev, ki so trpeli in krvaveli pod nacistično okupacijo. Vsi dostojni kulturni ljudje, ki potujejo po svetu, da spoznajo življenje drugih ljudstev, vedno da ljudstva ne postavljajo spomenikov svojim t. j. v. in izdajalcem, temveč svojim herojem in velika-

nom, ki jih spoštujejo, ljubijo in ki so jim svetilnik na njihovi poti. Osnovna poteza slehernega dostojnega in kulturnega človeka je, da spomenike takim ljudem, čeprav so njemu neznani, spoštuje in ne oskrinja, da se kot v tuji državi vede temu osnovnemu načelu primerno.

Ako pri nekaterih nemških študentih to ni bil slučaj, lahko sodimo ugotavljamo, da jim manjka taka osnovna poteza kulturnega in dostojnega človeka — gosta v tuji državi. Če bi pa tej naši ugotovitvi oporekali, lahko gremo še naprej in naredimo zaključek, da so uprizorili sicer klavarno, toda vendarle nekakšno politično demonstracijo. Upamo, da ta drugi zaključek nima realne opore. Vsekakor pa pričakujemo od njih primernega opravičila.

Istočasno, ko je članstvo naše organizacije razpravljalo o primeru nemških študentov, pošilja vsem delavcem v turističnem sektorju poziv, da svoj odnos do tujcev, ki prihajajo k nam, uskladijo s svojim dostojanstvom državljanov socialistične Jugoslavije in borca za človeške odnose med ljudmi ter ostro obsodijo tiste posameznike, ki so izgubili sleherni čut človeškega in nacionalnega dostojanstva, ki klečeplazijo in se ponižujejo za nekaj drobca tujih valut.

Smatramo, da je k takemu klečeplazenju doprineslo svoj delež tudi pisanje nekaterih naših časopisov, ki so mnogokrat argumentirali nekatere svoje predloge z motivacijami »zaradi tujcev«. Velike napore, ki jih vlagajo naši delovni ljudje v izgradnjo socializma, vlagajo prvenstveno za svojo boljšo bodočnost. Zato je sleherni klečeplazenje pred tujci le žalitev vseh nacionalno zavestnih ljudi.

Člani III. organizacije ZKS Resljevega terena

Zakaj smo spreminjali imena, če...

Tovariši uredniki!

Pred dnevi sem se s kolesom peljal v Plju na izlet.

Vedel sem, da je že precej dolgo tega, kar je izbrani svet ljudske republike Slovenije v spomin heroja Borisa Kidriča preimenoval Strnišče v »Kidričevac«; potrebno bi bilo, da bi tudi občna tabla imela že te napise, tam je še »predno« postaja »Strnišče« itd. Ko nadaljujem pot proti Pljuju, zapozim, da so na hišah še nemške hišne številke iz let 1941—1945, mi jih pa asem let po osvoboditvi še nisimo zamenjali. To sem nidel o Hajdini pri Pljuju, ko sem gledal, kjer se nahajam, in sem čital »Hajdin«, spodaj pa podpirano.

Mislil, da ne bi bilo tako drago, če bi zamenjali na hišah tablice s tujimi napisi s slovenskimi. Beno Jugovar

DNEVNA KRONIKA

Seja predsedstva Republiškega sveta sindikatov Slovenije

Včeraj je bila v Ljubljani seja predsedstva Republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije. Na tej seji, ki ji je predsedoval Janko Rudolf, predsednik Zveze sindikatov Slovenije, so razpravljali predvsem o stanju v sindikalnih organizacijah po petem kongresu Zveze sindikatov Slovenije, kakor tudi o uresničevanju sklepov sprejetih na tem kongresu. V razpravi je bilo ugotovljeno, da mnoge sindikalne organizacije kljub napredku, ki je bil dosežen na področju družbenega samoupravljanja in ideološko političnega

dela, še ne kažejo dovolj samostojnosti, zlasti kadar je treba agitirati na razne antisocialistične pojave in težnje. Zato je bila podarjena potreba, naj sindikati z več smelotjo uresničujejo sklepe kongresa, zlasti pa tudi sklepe iz pisma CK ZKJ. V tej zvezi bo predsedstvo Republiškega sveta v nekaj dneh poslalo pismo vsem sindikalnim organizacijam. Na tej seji so razpravljali tudi o raznih nepravilnostih, ki se pojavljajo v tarifni politiki in pri priznavanju kvalifikacij v podjetjih. M.B.

Poštna znamka za Primorski festival

Kakor poročajo v štabu za organizacijo proslave desetletnice vstaje primorskega ljudstva v Novi Gorici, bo Glavna direkcija PTT v Beogradu izdala posebno poštno znamko v počastitev tega dogodka. Znamka, po osnutku grafika Janeza Trpina iz Ljubljane, bo imela nominalno vrednost 15 dinarjev.

Filatelistična zveza Slovenije pa pripravlja za festival ličen pisemski ovitek, ki bo s posebnim žigom priložnostne pošte na Okroglici predstavljal lep spomin za vse udeležence.

Mati padlega angleškega letalca — gost predsednika republike

Beograd, 11. avg. (Tanjug). Med svojim bivanjem v Londonu je predsednik republike tovariš Tito sprejel od gospe Agnes Whittaker iz Manchestera pismo, v katerem je izrazila željo, da bi obiskala grob svojega

Ce hočeš v zgodnjih lutranjih urah brati najnoveše vesti — se naroči na »Ljudsko pravico Borba«

edinega sina, ki je kot oficir angleškega letalstva padel 1944. leta na Visu. Ker mati nima sredstev za pot, ji je maršal Tito že v Londonu odgovoril in jo pozval, naj pride v Jugoslavijo kot njegov gost. Včeraj je gospa Whittaker prispela v Beograd skupaj s svojim zetom. Okrog desetih je odšla na angleško vojaško pokopališče v spremstvu predstavnika kabineta maršala Tita, članice centralnega odbora AFZ Mile Davidovičeve in g. Sidney Austey, druge tajnice angleškega poslanstva. Gospa Whittaker je položila cvetje na grob svojega sina in še enega letalca iz Manchestera. Ostala bo v Beogradu do sobote, ko se bo vrnila v Anglijo.

Izmenjava švedskih in jugoslovanskih sindikalnih kulturno-umetniških društev

Beograd, 11. avg. (Tanjug). V okviru izmenjave med švedskimi in jugoslovanskimi sindikalnimi kulturno-umetniškimi društvi bo 25. avgusta prispel v Ljubljano orkester sindikalnih organizacij iz Stockholma. Švedski sindikalni orkester se bo mudil v naši državi 14 dni in bo v tem času priredil koncerte na Jesenicah, v Ljubljani, na Reki, v Opatiji, Splitu in Zagrebu. Orkester šteje 30 članov, ki so vsi gostje Zveze sindikatov Jugoslavije.

Hkrati bo gostovalo v Švedski naše sindikalno kulturno-umetniško društvo »Arabašević«, in sicer s svojim mariborskim orkestrom, folklorno skupino in dvema pevkama narodnih pesmi. Društvo »Arabašević« bo priredilo koncerte v Stockholmu, Malmöju, Göteborgu in še nekaterih drugih švedskih mestih.

Neposredni proizvajalci naj se seznaniijo z novimi gospodarskimi ukrepi

(Nadaljevanje s 1. strani)

zume se, da je začel bogateti na tujih plačilih. Zakaj je odbor to dopustil? Spet isti račun! Da ne bi bilo treba plačati akumulacijske skupnosti. Špekulant bo sicer zaslužil, obenem pa tudi odbor. Nekatera podjetja spet kupujejo hiše od privatnikov in to delajo tudi posamezni okrajni ljudski odbori. Kakšna kramarska logika! Če sami gradimo, moramo dati akumulacijo in davek, tako pa nič! Samo 5 do 6 milijonov privatniku za njegovo hišo!

Odborniki se opravičujejo, da ni nobenih predpisov, ki bi to zabranjevali. Kaj pa komunisti? Oni molče in sindikat tudi molči, češ svoj ni predpisov! Nihče pa ne pomisli, ali je to socialistično, če puščamo da delavce izkoriščajo, ker gre za nekakšno okrajno interese. Tako se v okraju namesto energičnega odpora vrte okrog dinarja. V zvezi s tem je tov. Veselinov med drugim dejal: »Proti takemu mladem ki neposredno napadajo načela našega socialističnega razvoja, je treba pobiti na ulico in demonstrirati!«

Po drugi strani se opaža, da posamezni ljudski odbori preveč vzemajo »oblasti« v svoje roke. So primeri, da uvažajo vse mogoče takske. V nekaterih mestih so onemogočili kmetom, da tehtajo žito

na tehnicah v odkupnih podjetjih, zaradi česar so kmetje prenehali kontrahirati žito. Ljudski odbor je zahteval, da se tehtajo žito samo na mestni tehnicah (!) in razume se, da je to treba plačati. Vse to neredko vpliva na podražitev pridelkov.

MOŽNOSTI ZA POCENTEV BLAGA ZA ŠIROKO POTROŠNJO

Na zborovanju so razen tega razpravljali tudi o občasnem izvajanju Zakona o zemljiškem fondu, o možnostih za povečanje industrijske proizvodnje, ker so ključni objekti v glavnem dovršeni, kakor tudi o možnosti pocentev blaga za široko potrošnjo. Zvezni zavod za planiranje je med drugim izdelal predlog za znižanje cen, o katerem zdaj razpravljajo o republiških organih. Ker se bodo po novem družbenem planu zmanjšale investicije za industrijo v korist investicij za kmetijstvo in promet, lahko pričakujemo, da se bo po novem družbenem planu povečala zaposlitev v industriji, ki proizvaja blago za široko potrošnjo.

Posvetovanje se bo nadaljevalo z nadaljnjim razpravljanjem o davkih, organizaciji trgovine, o zaključnih računih in o drugih važnih problemih našega gospodarstva.

Sestreljena letala, bodočnost Adenauerja in postopki ameriške propagande

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

New York, avgusta. — Dober napad je najboljša obramba, piše »New York Times« spriču ameriško-sovjetske izmenjave not o nekem ameriškem letalu, ki so ga sestrelila letala »Mig«, in o nekem sovjetskem letalu, ki so ga sestrelila ameriška lovska letala.

Ta časnik, pa tudi Američani, splošno sodijo, da je v nastale diplomatskem dvoboju okrog letal, ki sta bili pred kratkim strmoglavljeni na Daljnem vzhodu, izgubila Amerika igro zato, ker je ravnala počasi in neučinkovito.

Predvsem, poudarjajo, je ameriško daljnovzhodno poveljstvo

V Kanadi je dobila večino liberalna stranka

Ottawa, 11. avgusta (UP). Liberalna stranka je po nepopravih končnih volilnih izidih za Spod-

Predsednik kanadske vlade Louis St. Laurent

nji dom kanadskega parlamenta dobila 171 mandatov, progresivna konzervativna stranka 50 mandatov, socialisti 23, stranka »Social credit« 15 in ostale stranke šest mandatov.

Kanadski volivci so s tem z veliko večino glasov izrazili zaupnico dosedanjemu, predsedniku vlade St. Laurentu in njegovi vladi.

St. Laurent je spričo volilne zmage izjavil, da bo njegova vlada tudi v prihodnje izvajala politiko, ki jo je vodila zadnja leta. »Se še bomo odločno zavzemali za mir in blaginjo« — je poudaril St. Laurent.

DANES PO SVETU

Zaostritev kašmirskega uprašanja

Po odločitvi predsednika vlade Seika Abdulaha, da bo sprožil vprašanje ustanovitve neodvisne države Kašmir in se s tem izognil priključitvi le-te Indiji ali Pakistanu, nakaar ga je ustavni glavni državni Karam Sin odstavil in postavil na njegovo mesto dotedanjega podpredsednika vlade Bakši Gulam Muhameda, je splošno mnenje, da bo politika, ki jo je razglasil novi predsednik vlade, v skladu z željami indijske vlade. Temu niso navedli politike je ne le ohranitev sedanjih odnosov med Kašmirom in Indijo, marveč tudi okrepitev teh odnosov z uresničevanjem sporazumov, ki so bili lani sklenjeni med indijskim predsednikom Nehrujem in Abdulahom. Po tej politiki naj bi indijska vojska ostala v Kašmiru, da pa ne bi posredovala v državni in notranji vprašanji. Izvedli naj bi tudi široke socialne reforme ter sklenili neposredni sporazum med Indijo in Pakistanom.

Ta zadnja točka, oziroma odprava tujega vpliva, je glavna točka Bakšijeve izjave o politiki nove vlade. Zanimivo je, da se tudi novi podpredsednik in njegovi številni simpatizerji v Indiji naklonjeni Abdulahovi z misli o neodvisnosti Kašmira pred zunanji vmešavanjem. Res je, da prvi prvak Bakši ne navaja nobene drave, pač pa zgolj »imperializma«, njegova misel pa je jasna, ko pravi: »Ne le indijski narod marveč tudi vsi napredni elementi Pakistana so naši strani. Ne bomo dovolili nobeni tuji sili, da bi ogrožala ne le našo svobodo, temveč tudi ne svobodo narodov Indije in Pakistana«. Indijsko kominformerska stranka pa ni oklevala, ko je objavila, da gre za Američane, pri čemer je med drugim opozorila tudi na vlogo Adilaja Steversona, ki je po drugih govoricah med svojim nedavnim obiskom v glavnem mestu Kašmira Srinaguru opogumil Abdulaha in podprl njegov načrt za neodvisnost Kašmira. Prav tako so opazili, da je veleposlanik ZDA v New Delhiju George Allen zadnje dva meseca dvakrat odpotoval v Kašmir.

Toda oba George Allen in Nehru, sta zanikala, da bi kakorkoli vplivala na dogodke v Kašmiru, dasi je Nehru priznal, da je novemu glavarju Kašmira med njegovim obiskom v Indiji v drugi polovici junija dal zgolj nasvete.

Nedvomno je, da je kašmirska vprašanje zaradi tega dogodka doseglo novo, še težje stopnjo. Odkar je namreč posredovalec OZN za Kašmir Frank Graham po več kot pet let trajajočem zadevnem sporu pred OZN obvestil Varnostni svet, da

poročalo se prezkodaj, da je bilo nad reko Jalu sestreljeno prevozno letalo sovjetske proizvodnje. S tem je bilo Moskvi omogočeno, razglasiti to letalo za sovjetsko civilno prevozno letalo in obdolžiti ZDA »zračnega gusarstva« nad Kitajsko.

Sovjetski lovci so hkrati sestrelili tudi ameriški bombnik v bližini Vladivostoka, še preden pa je Washington utegnil protestirati, že je bila na poti in objavljena v javnosti sovjetska nota zaradi sestrelitve »civilnega prevoznega letala«. Sovjetsko zunanje ministrstvo je imelo časovno prednost in je, kakor obžaluje newyorški časopisje, zmanjšalo učinkovitost ameriškega protesta, ki je prišel naknadno.

Ameriško propagando je treba voditi bolj spretno — zahtevajo ti komentatorji. Navajajo še en primer, ki po njihovem mnenju priča, da je treba korenito spremeniti sistem in tempiranje »hladne vojne«. To je razdelitev ameriških zavojev z živili prebivalcem vzhodnega Berlina.

Neposredno po izbruhu nemirov v sovjetski coni Nemčije je predsednik Eisenhower ponudil določeno količino živil kot pomoč prebivalstvu te cone, o katerem je ameriški tisk poročal, da strada. Ameriške oblasti v zahodnem Berlinu so, ne oziroma se na sovjetsko zavračanje pomoči, jele razdeljevati zavoje prebivalcem vzhodne cone. Na to je ostro reagirala druga stranka, a tudi ameriški tisk je grajal način, kako je propaganda obravnavala »akcijo z zavoji za lačne«.

Po obvestilih ameriških dopisnikov iz Berlina so namreč po tiem sporazumu med zasedbenimi oblastmi in kanclerjem Adenauerjem razdelili prebivalcem vzhodnega Berlina zavoje kot »bratsko pomoč« iz Zah. Nemčije. Smoter: krepitev Adenauerjevih pozicij pred septembrskimi volitvami.

Glede na padec De Gasperijskega, italijanskega priveska nemškega kanclerja, ni treba dolgo iskati pojasnila za takšen sporazum. V ZDA čisto odkrito izražajo bojazn za usodo, ki jo pripravljajo volivci Adenauerja. »Njegova« pomoč prebivalstvu vzhodne cone, da bi prišlo do hrane, bi mu nemara utegnla pomagati, da se bo dokopal do zmage, ki visi na niti.

Toda del ameriškega tiska ni pokazal svojega navdušenja nad tako prebrisano taktiko. Le-ta je po nudi po pomoč z živili dojel kot propagandno potezo, ki naj bi pospešila akcijo ZDA za podaljšanje in razširitev nemirov v deželah satelitskega bloka. Zato-rej je tudi mnogo časnikov spro-

žilo pravcato gonjo proti skrivanju, odkod prihajajo živila, namenjena prebivalcem vzhodnega Berlina.

ti visoki komisar v Nem. e, kakor se je tukaj zvedelo, pod težo teh napadov spremenil prejšnji sklep in javno razglasil, da prihajajo živila iz ZDA. Hkrati je bilo dovoljeno radijski postaji zahodnega Berlina in glasilu »Die Neue Zeitung«, ki ga podpirajo ameriške oblasti, da smeta omeniti ameriški delež v »ameriško-nemškem prehranbenem programu za prebivalce vzhodne cone«.

Scripps-Howardov »New York World Telegram« je pozdravil ta preobrat kot zmago smeri, ki jo je med prvimi zastopal. Kako izkoristiti to ponudbo in razdelitev teh živil za nove uspehe v »hladni vojni«, je nepravemerno spraševal ta list, pri čemer je zahteval, naj ZDA uporabijo zavoje kot orožje svojega vpliva in kot orodje za podžiganje novih sporov v Vzhodni Nemčiji.

Odprava spora o načinu »prehranske akcije« je prišla »v obliki tistega, kar utegne postati končni obračun v sovjetski coni« — sodi »New York World Telegram«. Ta obračun pa je po mnenju časopisa tudi smoter, ki ga je treba v tej akciji najprej uresničiti, da celo pred željo, da bi Adenauer splaval živ iz volilne poplave.

Jaša Levi

DULLES V WASHINGTONU

Združeno poveljstvo bo zadržalo nekaj ujetnikov za talce

Washington, 11. avg. (Reuter). Sinoči je prišel v Washington ameriški zunanji minister John Foster Dulles. Pred tem je v Denveru obiskal predsednika Eisenhowerja in mu poročal o svojem desetdnevem obisku na razgovorih, ki jih je imel s predsednikom Južne Koreje Sing Man Rijem.

Minister Dulles je ob prihodu v Washington izjavil, da bo ameriška vlada vztrajala na tem, da jim vrnejo vse vojne ujetnike na Koreji in tudi tiste, ki so bili obsojeni na zaporne kazni. Dejal je tudi, da so »nepotrjene in pomanjkljive« vesti, češ da Severnokorejci in Kitajci nočejo vrniti ujetnikov, ki so bili obsojeni na zaporne kazni.

V odgovoru na vprašanja novinarjev je Dulles dejal, da tudi Združeno poveljstvo zadržuje več severnokorejskih in kitajskih ujetnikov, obsojenih na zaporne kazni, ki jih noče vrniti tako dolgo, dokler ne bo ugotovljeno, kakšne namene ima nasprotnik v takih primerih.

Ko so ga vprašali, kakšno je njegovo mnenje v zvezi z izjavo Malenkova, da ima ZSSR vodkovo bombo, je Dulles dejal, da tega govora ni bral, da pa povsem, kar je slišal o Malenkovu, sodi, da ni njegova izjava v ničemer spremenila sedanjega položaja.

Južnokorejska delegacija za Generalno skupščino

Seul, 11. avg. (AFP). Predsednik Sing Man Ri je uradno imenoval ministra zunanjih del Piun Jung Taja za šefa delegacije južnokorejskih opazovalcev na zasedanju Generalne skupščine OZN, ki se bo začelo 17. avgusta.

v. t.

Z VSEH STRANI SVETA

IZRAEL

SZ hoče prepričati arabske države o svojem prijateljstvu

Damask, 11. avgusta (AFP). Sovjetski poslanik v Siriji Vasilij Beljajev je danes obiskal sirskega zunanjega ministra Kalil Mardam Beja in mu izročil noto, ki se nanaša na poslednji govor Malenkova, zlasti na del govora o odnosih med ZSSR in Izraelom. Sovjetski poslanik je ob tej priložnosti dal sirskemu zunanjemu ministru zagotovilo o prijateljstvu sovjetske vlade do arabskih držav. Zvedelo se je, da bodo zastopniki Sovjetske zveze v ostalih arabskih državah izročili podobne demarše.

JAPONSKA

Stavka v ameriškem vojaškem oporišču

Tokio, 11. avgusta (AFP). Pet tisoč japonskih uslužbencev v ameriškem letalskem oporišču Tačfuka je danes začelo stavkati. Stavka je izbruhnila zategadelj, ker so odpustili več sto japonskih uslužbencev, zaposlenih v tem ameriškem oporišču.

LIBIJA

O odnosih z arabskimi državami

Tripolis, 11. avgusta (UP). Predsednik libijske vlade Mahmud Muntasar je večerj izjavil v parlamentu, da Egipt Libiji ni normalno ponudil ti-

nančne pomoči. Dejal je, da je bila ta ponudba samo ustmena in pogojna.

Govorec o prijateljskih odnosih Libije z Egiptom je Muntasar poudaril, da Libija ne bo dovolila, da bi njeno ozemlje uporabili kot oporišče za napad na katerokoli arabsko državo, zlasti na Egipt.

KOREJA

V taboriščih je umrlo 1050 vojnih ujetnikov, pripadnikov Združenega poveljstva

Tokio, 11. avgusta (AFP). Pekinški radio je danes poročal, da je v taboriščih Severne Koreje umrlo 1050 vojnih ujetnikov, pripadnikov Združenega poveljstva. Kitajski radio je poudaril, da so ta seznam umrlih ujetnikov predložili predstavniki kitajsko-severnokorejskega poveljstva na konferenci za premirje dne 6. avgusta tega leta.

MAROKO

Sodna obravnava zaradi lanskih incidentov

Casablanca, 11. avg. (AFP). Pred vojaškim sodiščem v Casablanci se je večerj začela obravnava proti osmim Marokancem, ki so obtoženi uboja treh Evropejcev. Ti so bili ubiti med velikimi nemiri 8. decembra lani, ko je množica demonstrantov skušala prodreti v evropski del mesta. Policija je takrat streljala in ubila deset Marokancev, večje število pa ranila.

Nihanje sindikata »Sohio« na Japonskem

(Od stalnega dopisnika »Borbe«)

Tokio, 11. avgusta. — Generalni svet japonskih sindikatov, znan pod imenom »Sohio«, šteje več ko 3 milijone članov in je najmočnejša in največja organizacija v japonskem delavskem gibanju.

Ta svet je bil ustanovljen med ameriško zasedbo Japonske kot protitež informacijevskim sindikatom »Zambecu«. »Sohio« je kmalu pritegnil večino njihovih članov, zlasti leta 1951, ko so kominformovci po krvavih majskih demonstracijah skoraj popolnoma izgubili naklonjenost in podporo množic. Hkrati pa je »Sohio« pritegnil člane tudi drugih sindikalnih organizacij in je sčasoma postal — razen ostankov sindikatov »Zambecu« ter manjših razbitih sindikalnih skupin — vsejaponska reprezentativna delavska organizacija z velikim številom različno politično nastrojenih sindikatov, ki so se znotraj »Sohia« strnili zadnji čas v treh skupinah:

V skupini združitve »Toicuha« so tako imenovani »skrajni sindikati«, n. pr. sindikat učiteljev. Le-ta je ostal pod močnim vplivom KP Japonske ter zastopa bolj skrito ali odprto (v skladu z okoliščinami) kominformovsko linijo.

»Minroren« (federacija demokratskih sindikatov), ki je po

splošnem mnenju izpostava desnih socialistov, zajema sindikat pomorščakov, tekstilcev in dva do tri manjše sindikate. Le-ta se nanašajo na reformistična načela »čisto ekonomskega boja« z nalogo, da bi bila kos čedalje večjim političnim uspehom »Sohia« kot celote.

»Došikaj« (skupina »tovarišev«) v sredini med »Toicuho« in »Minrorenom«, največja in najvplivnejša skupina je še pred kratkim določala in izvajala splošno politiko »Sohia« na liniji teorije »neutrality« in »tretje sile«, ki jo v parlamentarnem in političnem življenju Japonske zastopajo levi socialisti.

Ko se je vladna protidelavska politika zaostrila, je »Sohio« zavzel določeno socialistično stališče; ameriški pritisk na Japonsko, naj se ponovno obožijo, zadrževanje ameriških čet na japonskem ozemlju in nepriljubljena ameriška daljnovzhodna politika (podpiranje propadlih režimov Cangkajška in Sing Man Rija, podpiranje sprejetja Kitajske v OZN itd.), pa so dosegli, da je »Sohio« pod vplivom Sing Man Rija sčasoma v celoti sprejel protiameriško »neutrality« politiko levih socialistov in se v obeh večini Japoncev ter tujih opazovalcev malone istovetil (na sindikalnem področju) z levo socialistično stranko.

Toda na zadnjem kongresu »Sohia« julija t. l. so se pokazali vplivi, še bolj »levo« od levih socialistov, in »Sohio« je s svoje leve socialistične osnove zdrknil na pozicije, ki so jih vsi ocenili kot »skrajne«. Kongres se je tako rekoč mimogrede za glaslo lotil ekonomskih vprašanj, glavno težišče pa je bilo na opredeljevanju zunanjepolitičnega stališča »Sohia«. Izdane so bile resolucije, ki če tudi ne povsem odprto, v bistvu podpirajo sovjetsko mirovno kampanjo in pomenijo prehod s politike »tretje sile« na politiko »boja za mir« v slogu kominformovskega svetovnega kongresa za mir.

ZDA so obdodili in ožigotali kot vojne hujskače; resolucija, ki jo je predložil podpredsednik Otto, da bi opredelili, da ZSSR in Kitajska nista šli miru, »je utrpela poraz«. Pri izvolitvi novega izvršnega odbora je bil

Švicarski in švedski delegati v nevtralnimi komisiji na Koreji

Otta poražen in na njegovo mesto je bil izvoljen zastopnik »skrajnega učiteljskega sindikata« Mijanohora.

Takšen nagli razvoj dogodkov je zadovoljil desnico in vznemiril leve socialiste, katerim je bil »Sohio« množični temelj. Levi socialisti so nemudoma sklicali izredno sejo svojega centralnega izvršnega odbora, da bi proučili novi položaj in ugotovili morebitna nesoglasja med njihovo politiko in novo politiko, ki jo je razglasil »Sohio«.

Sestanek se je končal s sklepom, da ni med stranko in »Sohio« v bistvu nobenih nesoglasij, vendar pa da:

1. komunistična partija, kmečko-delavska stranka in Minroren sindikati skušajo zabiti klin med stranko in »Sohio« in da se je treba zategadelj proti njim v prihodnje odločneje boriti;

2. da od zadnjih splošnih volitev (aprila 1953) ni bilo dovolj razumevanja in sodelovanja med stranko in »Sohio« in da je treba to popraviti;

3. partija naj podrobno in zavestno razčleni težnje delavskega gibanja v sedanjih razmerah in v skladu s temi opredeli svojo politiko.

Levi socialisti so s tem zanikali, da so med njihovo politiko in novo politiko »Sohia« kakršna bistvena nesoglasja, priznali pa so, da odnosi niso več takšni kakršni so bili. »Sohio« prav tako zanika, da se njegova politika odmiha od levih socialistov, vendar pa opozarjajo, da sta se tudi notranji in mednarodni politični položaj spremenila po objavi sedanjih političnih linije leve socialistične stranke in da je treba natanko določiti, kaj je »tretja sila«, ki jo propagirajo levi socialisti.

Poslednja nihanja »Sohia« so predvsem sad zaostrovanja razrednih nasprotij in politične polarizacije, za tem čedalje večje nepriljubljenosti ZDA na Japonskem in naposled jasnega in odločnega stališča levih socialistov, ki so s svojo megljeno teorijo »tretje sile« v resnici okrepili »prosovjetsko miroljubnost« v hipu, ko so kominformovci po neshetih neuspehih spoznali, da morajo v sedanjem položaju revidirati tako strategijo kot taktiko.

Kako se bodo v prihodnje razvijali odnosi med »Sohio« in levimi socialisti, kakšno stališče bo zavzel »Sohio« do predloga za združitev levih in desnih socialistov, ali bo »skrajnejšim« uspelo obdržati nadoblast nad »Sohio«, ali pa se bo »Sohio« razbil — bo postalo jasno, šele takrat, ko se bodo mednarodni odnosi na Daljnem vzhodu izkristalizirali. Vse dotlej, dokler bo Japonska v sedanjem notranjem in zunanjem »razbitem položaju« in tako dolgo, dokler bo na azijski celinii neredno stanje, se bodo odnosi sil v japonskem delavskem gibanju samo še bolj zamotavali.

Kosta Timotijević

Nehru noče razpravljati z Mohamedom Alijem o dogodkih v Kašmiru

New Delhi, 11. avgusta (AFP). Iz zanesljivih virov se je zvedelo, da je po današnji vladni seji prvak Nehru brzojavno odgovoril na predlog predsednika pakistanske vlade Mohameda Alija, da bi vrispel v New Delhi, da bi z indijskimi državniki proučil položaj v Kašmiru. Po poročilih iz istega vira je Nehru predlagal, naj bi bil sestanek med njim in Mohamedom Alijem prihodnji teden.

Dobro poučeni parlamentarni krogi menijo, da je stališče predsednika vlade Nehruja naslednje: Mohamed Ali je vselej dobrodošel v Delhiju. Če pa želi razpravljati v nedavnih spremembah v Srinaguru, bi bil sestanek brezpredmeten, saj gre za notranje zadeve Kašmira, ki zadevajo samo to državo in ne sodijo v pristojnost indijske vlade ali Pakistana. O bodočem statusu Kašmira je moč razpravljati, o spremembi vlade pa ne.

Egiptovski minister napadel sudansko stranko

Kartum, 11. avgusta (Reuter). Egiptovski minister za narodno usmeritev major Selah Salem, ki je na obisku v Sudanu, je danes ostro napadel sudansko stranko UMA ter jo obdolžil, da ne proučuje »britanske dejavnosti v Sudanu«.

Dejal je, da se Egipt ponaša s svojo politiko do Sudana in poudaril, da je Sudan spriču egiptovskih naporov dosegel sporazum, ki ga ni moč primerjati s prvotnim osnutkom statuta o samopravi, sprejeteja v sudanski zakonodajni skupščini. »Mi ne podpiramo Sudancev zato, da bi glasovali za nas in jih bomo podpirali celo tedaj, če bodo glasovali za neodvisnost Sudana«.

VELIKA BRITANIJA

Sporazum o civilnem letalskem prometu s Filipini odpovedan

London, 11. avg. (Reuter). Velika Britanija je odpovedala sporazum o civilnem letalskem prometu s Filipini, ker Filipini niso hoteli nuditi posebnih olajšav britanskim reaktivnim potniškim letalom tipa »Comet«, ki so vozili v Tokio.

Posledice odpovedi tega sporazuma se bodo kazale v tem, da filipinske letalske družbe ne bodo imele pravice do letalskega prometa na ozemlju Združenega kraljevstva. Teto velja za britansko letalske družbe glede prometa s Filipini.

STO

Nekrolog fašista v demokratskem časniku

Trst, 11. avg. (Tanjug). Tržaško demokratsko glasilo »Giornale di Trieste« je danes objavilo nekrolog nekemu fašističnemu letalcu, ki je avgusta leta 1943 »strmoglavlil nad hrvaškim ozemljem«. Časnik poudarja, da je ta letalec dobil za svoje »zasluge« srebrno medaljo, zatem pa navaja, da je zaslužil to odlikovanje zato, ker je streljal s strojno no »sovražnika« na sektorju, na katerem so borile italijanske čete, ki jih »Giornale di Trieste« naziva »fašistične sile«. Očitno je, da je ta fašistični letalec streljal na pripadnike NOV, ki so se na Hrvaškem borili zato, da bi izgnali fašistične osvajače.

IRAN

V spopadu s policijo ubite 4 osebe in 18 ranjenih

Teheran, 11. avg. (AFP). Med referendumom se je pripetil težak incident južno od Hamadana. V spopadu s policijo so bile ubite štiri osebe, 18 pa jih je bilo ranjenih.

VZHODNA NEMCIJA

Aretacije kmetijskih delavcev

Berlin, 11. avg. (UP). Vzhodnonemške oblasti so začele aretirati kmetijske delavce, češ da sabotirajo žetvena dela. »Neue Zeitung« piše, da prijemajo kmetijske delavce zaradi »kriminalne počasnosti« pri žetvi, mlačvi in prevozu žita. Največ kmetijskih delavcev so prišli v pokrajini Mecklenburg, kjer žetvena dela znatno zastajajo za ostalimi deli v tej pokrajini. Žrtve te akcije so tudi mestni prebivalci zaradi tega, ker se ne prijavljajo za prostovoljna dela v kmetijstvu.

OZN

Načelnik komisije za Palestino prispele

New York, 11. avg. (UP). Načelnik štaba komisije OZN za nadzorovanje premirja v Palestini, danski general Vagn Benik, je prispele večerj v New York na posvetovanje, ki bo v sedežu OZN. Njegov prihod spravljajo v zvezo z zadnjimi incidenti na izraelsko-jordanski meji.

IZ NAŠIH KRAJEV

O planšarstvu na Tolminskem

Desetletni plan predvideva ureditev modernejših naprav na planinah

Na Tolminskem je danes vsega 70 pašnikov za govejo živino in ovce. Po površini merijo nekaj nad 26 tisoč hektarov.

Takoj po osvoboditvi so za-
družni organi in okrajni ljudski
odbor obnovili ali dogradili 12
stajalov za 770 goved, 3 ovčnjake
za 1100 ovac in 6 mlekar. 1947.
leta pa so pričeli čistiti kamenje
in grmovje s pašnikov. Kljub te-
mu pa današnje stanje na teh
pašnikih ne ustreza naprednim
zahtevam pašništva. Hektarski
donosi paše so izredno nizki in
tudi kvaliteta paše je v veliki
meri izredno slaba. Planinsko
stajništvo ne ustreza niti higien-
skim, še manj pa strokovnim za-
htevam, tako da so mlečni izdelki
v vseh planinah slabe kakovosti.
Na višinskih pašnikih v tol-
minskem okraju se pase vsako
poletje kakih 4500 do 4800 goved,
preko 1500 konj, 12.000 ovac in
3000 koz. Skupno namolžejo na
vseh planinah v eni sezoni približno
poldrugi milijon litrov
mleka, ki ga predelajo v kakih
135.000 kg sira, kar zneso po da-
našnjih cenah nekaj nad 40 milio-
nov dinarjev. Pri tem ni vključe-
na proizvodnja skute in vred-
nost sirotke, s katero prehranijo
na planinah okrog 240 prašičev.

KAJ PREDVIDEVA DESE- LETNI PLAN

Spričo stanja, ki je danes po
planinah, bo potrebno v prihod-
njih desetih letih marsikaj izboljšati.
Tam, kjer so le zasilni hlevi,
bo potrebno zgraditi nove; potrebo-
vali bi jih 23 za skupno okrog
1170 glav goveje živine. Prav ta-
ko bo potrebnih še osem novih
ovčnjakov z zmogljivostjo po
300 ovac.

Iz planinskih obratov, ki ležijo
v večjih planšarskih bazenih, bo
treba zgraditi žičnice za odvoz
mleka v dolino. Kazalo bi naj-
prej povezati planine v podkri-
prej povezati planine v podkri-

skem bazenu: Kuhinjo, Košino,
Leskovo, Zaslav in Krnsko pla-
nino z vasjo Krn. Ta žičnica bi
bila dolga okrog 30 km. Dalje bi
kazalo povezati planino Polog s
planinami Sleme, Modrije, Skolj,
Pretoč in Zasteno s prav tako
približno 21 km dolgo žičnico. V
drežinskem bazenu bi morali po-
vezati planino Zaprikraj in Za-
pleče z vasjo Drežnica (dolžina
žičnice 8 km). Končno bi morali
še planine okrog Matajurja —
Svino, Sužid in Idriško povezati
z vasjo Livek. Prvi desetletni na-
črt predvideva samo žičnico v
krnskem bazenu.

Nadalje predvideva desetletni
perspektivni plan, da bi zgradili
planinske sirarnice tam, kjer se

ne splača graditi žičnice. Potre-
bovali bi jih 25. Urediti bo treba
tudi pota za razvoz gnoja po pla-
ninah ter razna pota za lažji pre-
hod živine, očistiti pašnike, jih
ograditi, urediti napajališča in
vodovode. Kjer je mogoče, bi bilo
dobro urediti tudi namakalne na-
prave itd. Za vse to in še nekaj
drugih potrebnih naprav na paš-
nikih predvideva desetletni per-
spektivni plan nad 370 milijonov
dinarjev. Posebno velike stroške
bi zahtevale žičnice, saj pred-
videvajo, da bo stala edina, ki je
v desetletnem planu, okrog 200
milijonov dinarjev. Glede na to
bi bilo morda bolj koristno po-
vezati planine s cestami, ki bi
držale v centralne mlekarne. T

Člani PLZ Resljevega terena

Prebivalci Resljevega terena — dobri člani PLZ

Vsak teren ima svojo organi-
zacijsko PLZ, pozimi od septembra
do maja so predavanja, poleti pa
praktične vaje.

Tako imajo na Resljevem te-
renu štiri sektorje, ker ima vsak
izmed teh svoj poseben ustroj.
Značilnost 1. sektorja je v strnjem
sistemu hiš na Trubarjevi
cesti, ki je ena izmed najstarejših
v našem mestu. Hiše so zrastle
pred stoletji. V najstarejših hišah
so stopnice ozke, strme in zveržene
in seveda lesene, podstrešja od-
prta z lesenim podom in stropom.
Razumljivo je, da je v takih hišah
največja nevarnost požara. O
kakem zaklonišču pred bombami
sploh ni govora in je najbližje v
tunelu pod gradom.

Pred kratkim so imeli na tem
sektorju vaje. Sanitjeji so imeli

delo z ranjenci, ki jih je zadela
bomba, gasilci so pogasili požar,
tehnična ekipa je odkopavala ru-
ševine. Na dvorišče, kjer je eks-
plodirala plinska bomba, so kma-
lu prišli reševalci tehnične
službe v zaščitenih uniformah in
plinskih maskah. Tehnična grupa
je zastražila okolje, kjer je padlo
nekaj bomb, ki niso eksplodirale.
Prebivalstvo je disciplinirano iz-

DELAVKE V »MURI« V SOBOTO IZDELAJO 4000 KOSOV PERILA NA DAN

Nekaj čez dve sto delavke-
stev, ki so zaposleni v predvojnih obratih
Sifaru in Cvetle, kjer so sivali pe-
rilo. Danes pa sta oba obrata zdru-
žena pod eno upravo in izdelki »Mu-
ri« so poznani po naši domovini, za-
nje se pa zanimajo tudi že v inozem-
stvu.

Zadnje čase pa se pripravljajo, da
bi oba obrata združili pod eno stro-
bo. Precej časa je preteklo, da so do-
bili potreben denar za nadzidavo
obrata v katerem bodo združili celo
tovarno. Dela so v polnem teku.
V poslopju, ki ga bodo izpraznili,
pa bo nova tiskarna, ki bo začela
takoj delati, nekaj tiskarskih strojev
že čaka za pogon, nekaj jih bodo pa
še dobili, verjetno iz inozemstva.

Sedaj je zaposlenih v tovarni ne-
kaj čez tri sto delavk. Ki izdelajo
povprečno 4000 kosov perila na dan.
Kljub temu, da je delavke le še en-
krat toliko kot pred vojno, se je pro-
izvodnja povečala skoraj za 130%.
Tovarna je nabavila okrog dvajset
najmodernejših strojev, med temi
štiri zadnje modele najmodernejših
ameriških Singerjev. Kljub temu pa
je imelo desetak podjetij razne te-
žave pri nabavi strojev. Saj niso
imeli investicij in so celo leta 1949
plačali sedem strojev, ki so jih pre-

Razprtije škodijo ugledu komunistov

V Dobovi v okraju Krško je več
ko 50 komunistov. Le-ti so povezani
v osnovnih organizacijah po vaseh,
kjer so se mesečno enkrat ali dvakrat
sestajali ter razpravljali o raznih
vprašanjih, ki so zadevala njihovo
partijsko življenje. Nekateri so po-
magali tudi v raznih množičnih orga-
nizacijah, toda večina jih ni delala,
kar je pa zaviralo politično delo v
Dobovi.

Na zadnjem sestanku občinskega
komiteja ZK, na katerem so bili pri-
sotni tudi sekretarji osnovnih orga-
nizacij ZK, so samokritično ocenili
svoje delo in ugotovili, da sklepi zad-
nje občinske konference ZK niso bili
izvršeni; prevle so priznali tudi to, da
so mladim komunistom in da jih vodijo
materialni nagoni. Trpeti v svojih
vrstah še dalje ljudi, ki niso komu-
nisti po duši ali dejanjih, bi pome-
nilo jemati ugled Zvezi komunistov
in jo slabiti. Zato je umesten sklep
občinskega komiteja: vse take komu-
nisti izključiti iz Zveze komunistov.
Tudi notranje razprtje med ko-
munisti so samo škodile političnemu
delu na terenu. Namesto, da bi bili
komunisti tovariši med seboj, so ne-
kateri izmed njih za vogali govorili
nepreverjene stvari o tem ali onem
komunistu in s tem ustvarjali pri
ljudih nezaupanje in nezdravo raz-
položenje.

Zveza komunistov bo morala
vztrajno skrbeti za ideološko izobri-
ževanje članov. Prav zaradi tega je
umesten predlog članov občinskega
komiteja, naj tudi okrajni komitej
bolj pomaga pri študiju. — ne

Izrael iz Štor so gostovali v
Slov. Konjicah s Tavčerjevo igro
»Čevlje v jeseni«. Lep obisk je po-
kazal, da imajo Konjicani dosti raz-
umevanja za take prireditve. L. V.

Prve zapornice na konjski progi — potrebne bi bile še v naseljih

Konjska proga vse doslej ni imela
od Poljčan naprej nobenih zapornic.
Sedaj pa se je železniška uprava
končno le spomnila in jih napravila
v Čadramski vasi pri Poljčanah. A
ne le tu, tudi naprej so ob progi
ovinki, kjer je vedno nevarno, da
pride pod vlak vozilo ali nepreviden
pešec, ker proga ni z zapornicami
zavarovana. Baje jih nameravajo na-
praviti še drugod, kjer vozi »Konji-
čane« preko ceste. Posebno potrebne
bi bile zapornice v naseljih.

Vrsno — rojstna vas Simona Gregorčiča

Vsi se strinjaio, da je treba postaviti Gregorčiču spomenik, toda - kje?...

Stal naj bi v Tolminu — v političnem, upravnem in
zemljepisnem središču Tolminske

V naših časopisih (»Ljublan-
ski dnevnik«, »Primorske novi-
ce«) je bilo že nekaj razprav o
postavitvi spomenika Simonu
Gregorčiču. Vsi se strinjajo, da
je potrebno spomenik postaviti
— če ne prej, vsaj za petdeset-
letnico pesnikove smrti, ki bo leta
1956 — medtem ko so o kraju,
kjer naj bi spomenik stal, mne-
nja deljena. Eni menijo, da bi
moral biti spomenik v Kobaridu,
drugi pa se zdi bolj primeren
Tolmin.

Prvi zagovarjajo svoje stališče
s tem, da je bil pesniku Kobarid
najbolj priljubljen kraj in da je
prav zaradi premostitve iz Koba-
rida v Rihemberg napisal pesem
»Nazaj v planinski raj«. V Koba-
ridu je imel svoje najboljše pri-
jatelje in je tu preživel najsreč-
nejša leta svojega življenja. Koba-
rid naj bi dobil spomenik tudi

zaradi tega, da bi postal kulturno
bolj znan, kot je.

Zagovorniki nasprotno teze pa
pravijo, da je Tolmin upravno in
kulturno središče gornje Soške
doline, na katero je bil Gregor-
čič navezan z vsem srcem. Rad
je zahajal v Tolmin, kjer je tudi
imel nemalo prijateljev.

Kdo ima prav? Kje naj spo-
menik stoji? Prepričani smo, da
bo o tem še precej razprav, pre-
den bo spomenik odkrit. Vseka-
kor pa smo mnenja, da govorijo
več razlogov za to, da bi spo-
menik stal v Tolminu in ne v
Kobaridu. Videli bomo zakaj.

Ze leta 1951 je bila v pesni-
kovi rojstni hiši na Vrsnem ure-
jena njegova spominska soba. V
načrtu je tudi, da bi hribček
sv. Lovrenca, kjer je pesnik po-
kopan, preuredili v Gregorčičev
gaj in to tembolj, ker je tam
premalo zemlje in kraj ni več
primeren za pokopališče. Če bi
postavili Gregorčičev spomenik
v Kobaridu, bi bile tako na ob-
močju ene same občine kar tri
stvari, ki bi nas spominjale na
pesnika. Tudi ni verjetno, da bi
samo Gregorčičev spomenik za-
dostoval, da bi postal Kobarid
kulturno bolj znan. Ce je temu
tako, potem bi moral Kobarid že
sloveti, saj so lani prav v Koba-
ridu odkrili spomenik sklada-
telju Hrabroslavu Volariču. In
Volaričev spomenik ima za seboj
precej burno zgodovino, ker je
bil prvič postavljen že pred več
desetletji, nato pa so ga Italijani
pod smešno pretvezo porušili.

Prav tako se ne moremo stri-
njati s trditvijo, da je Gregorčič
napisal znano pesem »Nazaj v
planinski raj« samo zaradi tega,

ker so ga takratne cerkvene
oblasti proti njegovi volji pre-
mestile iz Kobarida v Rihemberg.
To je bil le eden izmed vzrokov.
Ko je opeval svoj »planinski raj«,
prav gotovo ni mislil samo na
Kobarid, marveč tudi na svojo
rojstno vas Vrsno, na Krn in
sploh na celo zgornjo Soško do-
lino. Tedaj je bil tudi še pod
vplivom globoke simpatije do
mlade kobarške učiteljice Drago-
jile Milekove.

Ko bo Gregorčičev spomenik
postavljen, ga bodo želeli obiskati
in si ga ogledati tudi prebivalci
ostalega dela tolminskega okraja,
ki sedaj, po zadnji upravno-
teritorialni razdelitvi, sega do
Idrije po eni strani in do Pod-
brda po drugi. Tolmin ni samo
politično in upravno središče
okraja, ampak je tudi zemlje-
pisno bolj v sredini Tolminske
kot pa Kobarid, ki je od Idrije
oddaljen več desetnih kilometrov.

Vsi ti razlogi govorijo za to,
da bi Gregorčičev spomenik po-
stavili v Tolminu in ne v Koba-
ridu. Sicer pa so se do sedaj v
te zadevi oglašali k razpravi le
posamezniki. Prav bi bilo, da bi
povedali svoje mnenje tudi ostali,
predvsem pa naša muzejska in
turistično-olepševalna društva.

S.

Prostovoljno gasilsko društvo v
Ločah je te dni praznovalo svojo
50-letnico. Ob tej priložnosti je imelo
več vaj in drugih prireditev. Ob
slavnosti proslavi so bili navzoči tu-
di predstavniki nekaterih okoliških
društev.

V Slov. Konjicah bo v začetku
oktobra večja tombola, katere čisti
dobitek je namenjen za nadaljnjo
ureditev kulturnega doma. Nekatera
konjska podjetja so že objavila odo-
boru, ki tombolo pripravljajo, nekaj
večjih dobikov, pričakujejo pa, da
bodo razne predmete darovala tudi
druga podjetja iz bližnje okolice, na
katera se je odbor že obrnil. L. V.

23. avgusta bo zbor

SNOB Kosovelove brigade v Stanjelu na Krasu

V okviru proslave 10. obletni-
ce osvoboditve Primorske bo or-
ganizacijski štab XIX. SNOUB-
NOV Kosovelove brigade in ob-
činski odbor ZB NOV iz Stanje-
la pripravil zbor Kosovelove bri-
gade v Stanjelu. Borci te brigade
se bodo zbrali v Stanjelu na kra-
ju, kjer so se pred devetimi leti
borili z okupatorjem, ki je imel
utrdjeno postojanko na gradu v
Stanjelu. Naše brigade so v na-
skoklu zavzele to trdnjavo in jo
razstrelile. V bližini Stanjela in
po celem Krasu je Kosovelova
brigada imela na stotine borb,
dokler ni bil okupator popolno-
ma izgnan iz naše zemlje in je
brigada skupno s IV. armijo
vkorakala v Trst.

Borci Kosovelove brigade se
bodo zbrali dne 23. avgusta po-

poldne v Stanjelu, kjer bodo
obiskali okoliške vasi, popoldne
pa sodelovali na proslavi. Ob
14. uri je predviden zbor bri-
gade, na katerem bo govoril pod-
poveljnik JLA tov. Rudi Kodrič,
funkcionar te brigade. Na grob-
nici padlih partizanov v Stanje-
lu bodo odkrili spomenik. Na
proslavi bodo sodelovali pevski
zbori iz Stanjela, Kobjeglave,
Stjaka in Dutovelj. Sodelovala
bo tudi godba na pihala iz Vr-
hovelj.

Organizacijski štab Kosovelove
brigade poziva vse borce te
brigade, da se tega zbora udele-
že; prav tako poziva vse borce in
aktiviste iz NOB iz vse bližnje
in daljne okolice, da se udeleže
velike proslave. J. V.

Stanjel na Krasu

16. avgusta bodo člani Čebelarstva društva iz Litije slovesno
odprli v Grajskih lazih zadržni čebelnjak, ki je prvi te vrste v
Zasavju. Na sliki je skupina članov po opravljenem prostovoljnem
delu, v sredini najstarejši zasavski čebelar, 77-letni Pavle Bric,
sedanji predsednik društva

Krepilo jih je naporno in vztrajno delo

25 let godbe DPD »Svobode« na Senovem

Petindvajset let dela je vse-
kakor dolga doba prizadevanj in
požrtvovanosti. Tako veliko delo
so nedvomno opravili tudi god-
beniki godbe na pihala DPD Svobo-
de na Senovem. 16. avgusta
bodo to obletnico proslavili.

Prvo pobudo za ustanovitev
godbe je dala že leta 1926 tedaj-
nja Svoboda, saj so si rudarji
zares iskreno želeli svojo godbo.
Za ustanovitev so si zlasti prizna-
vali takratni prosvetni delavci
Ludvik Petričič, Ivan Baraga,
Jože Richter, Rudi Brence in Ivan
Radi. Iz nič ustanoviti godbo pa
je bila težavna stvar. Zato so jo
ustanovili šele leta 1928, in sicer
tako, da so rudarji prispevali me-
sečno vsak po en dinar. To je
bila tudi prva solidna osnova za
nabavo instrumentov.

Ko pa je bila godba ustanov-
ljena, so morali godbeniki pre-
brestti še nešteto težav, preden so
pod vodstvom prvega kapelnika
Alojza Kralja resneje napredova-
vali. Toda kapelnik je kmalu mo-
ral drugim za kruhom, znova so
nastopile težave. Tako se je god-

ba vedno borila za obstoj, menja-
vala več kapelnike. Za Kraljem je
prišel Seher, za njim zopet mladi
Umek. Glasbeno se je godba vi-
soko povzpela. Toda prišla je
okupacija. Nemci so godbi postavi-
li svojega kapelnika in jo na-
zadnje hoteli preobraziti v godbo
Wehrmannschafta. Godbeniki pa
so se temu uprli in zmagali. Toda
življenje pri godbi jim je postaja-
lo vsak dan neznosnejše, dokler
niso septembra 1944 korporativno
odšli v partizane. Tako je postala
ta godba prva godba Kozjanskega
odreda. Sodelovala je na naštetih
mitingih in zborovanjih in se na-
posled podala tudi v Zgornjo Sa-
vinsko dolino. Koliko so doživeli
na teh pohodih naši godbeniki!
Godba je povsod vžigala ljudstvo
in mu dvigala vero v osvobo-
ditev.

Svobodo je dočakala godba
hudo okrnjena. Trije tovariši so
padli, več jih je bilo ranjenih.
Tudi instrumentov je bilo veliko
izgubljenih. Toda godbeniki so se
zopet lotili dela in dvignili godbo
do zavidljive višine. Ko se je pa

proti koncu leta 1945 vračala
godba iz Krmelja, kjer je sodelova-
vala pri pokopu talcev, jo je do-
letela velika nesreča. Med posta-
jama Blanca in Brestanica je v
kamion, na katerem se je vozila,
treščil brzovlak. Trije godbeniki
so izgubili življenje, vsi razen
treh instrumentov so bili uničeni.

Ceprav silno težko, si je za-
tem godba zopet opomogla. Na
čelo ji je stopil Ferdo Karat.
Umek je pa pričel vzgajati glas-
beni naraščaj. Danes stoji tova-
riš Umek na čelu celotne godbe,
ki šteje 37 članov, in kaže, da se
bo še povečala.

Ves rudarski kolektiv rudnika
Senovs iskreno čestita godbi k
temu jubileju, enako pa bodo z
njim ta dan počastile tudi vse
rudarske godbe Zasavja in doma-
čega okraja.

Občinski ljudski odbor Smartno
ob Pakl je začel graditi novo šolo.
Znato je pomagal tudi OLO Šostanj.
Kmetijska zadruga pa gradi veli-
ko moderno šolnico za hmelj. Na-
meravajo jo urediti tako, da bo ob-
nem služila tudi kot sušilnica za
sadju. J. J.

„FILM NI UMETNOST“

Znani filmski in gledališki igralec, režiser, pisatelj scenarijev in romanov Orson Welles je v intervjuju v Parizu pojasnil svoje mnenje o filmu in gledališču. Očitno je hotel biti čimbolj izviran, da bi opravičil sloves enfant terrible, ki ga uživa v umetniškem svetu.

O klasičnih gledaliških delih je dejal, da gre v njih predvsem za to, kako presenetiti gledalca. »Za to,« je dejal Welles, »bi mirne duše privolil, da prikažem Hamleta, kako pleše na vrvi, ali pa, kako plava v bazenu. Res da bi kritiki nasprotovali. Temu se ne smemo čuditi, ker imajo razvito neprijetno lastnost, da pre-

pravi Orson Welles

film umetnost prav toliko, kolikor strip ali časnikarstvo. Film je podoben temu dvema vrstama, ker je tudi odvisen od občinstva in ga izdružuje v naglici. Nemara je vzrok, da film ni umetnost, v tem, da nima tradicije. Čeprav se ne menim mnogo za tradicijo, vendar sodim, da je potrebna, ker je poročilo varnosti. Dvomim, da bo filmski režiser izpril književnika. Nasprotno, prebršan sem, da bo film umrl in izginil prej, kakor bi se moglo to zgoditi. Pogledajte samo, kako se brezupno trudimo, da bi film oživil in ga napravili zabavnejša. Nedavno je

filmov. Svoj prvi roman bom lahko uporabil tudi kot filmski scenarij. Menim, da bodo kritiki moj roman ostro ocenili. Saj kritiki vedno napadajo tistega, ki skuša v raznih vrstah umetnosti nekaj ustvariti. Kriva je nova aristokracija — razred strokovnjakov. Laik se je že navadil, pokoriti se sodbam strokovnjakov, ki zahtevajo popolno spoštovanje, kakor da so tolmači vesoljne resnice. Preprostu človeku, ki bi želel opravljati dvojno del, ki si med seboj ni sta v zvezi, bo slaba predla. Kar zadeva mene, se brezupno zanimam za vse.

Na koncu je Orson Welles še enkrat napadel specializacijo: »Čim večji strokovnjaki postanejo ljudje, tem prej izgube stik s svetom. To pa pomeni izgubiti domljivost za vse, kar škoduje vsem umetnostim.«

Zgodba o Malti. Na sliki: Pavlova in Alec Guinness

V novem angleškem vojaškem filmu »Zgodba o materi« nastopajo v naslovnih vlogah Alec Guinness, Jack Hawkins in Moniel Pavlova.

Industrializirani Disney

v »reviji« Racaka Donald in Plutona

Vemo: Waltu Disneyju se zadnji eksperiment ni posrečil. Igralci in risani junaki v istem filmu se niso obnesli.

Toda Disney to delo vendar še nadaljuje.

Nedavno so iz njegovega studia sporočili, da pripravljajo — tokrat plastični — film po romanu Julesa Vernea »Dvajset tisoč milj pod morjem«, v katerem bodo igrali igralci in risani junaki. Disney torej trmoglavu vztraja na svoji absurdni ideji: ustvariti sintezo igranega in risanega filma.

Videli smo »Tri kavalirje« in sami spoznali nesmisel Disneyjevega poskusa. Poetiziranih in stiliziranih risanih junakov v poetiziranem in risanem dekoru ni bilo moč vskladiti s pravimi filmanimi ljudmi. V tem, za risane junake in za igrance nenaravnem

odnosu, je risani svet izgubil svoj smisel. Osebe iz tega sveta so prenehale živeti, ker so bile depolitizirane in poenostavljene na goščo risbo in na tehnično posebnost. Zalostno je bilo videti, kako Disney neusmiljeno ubija »dušo« svojih junakov.

Ceprav na prvi pogled ni v zvezi z »Revijo racaka Donald in Plutona«, smo to omenili z namenom, da se spomnimo sedanjega novega Disneyja prav zdaj, ko imamo priložnost videti sicer res industrializiranega, vendar pa virtuosnega risarskega umetnika, nekdanjega starega Walta Disneya — ustvarjalca živalskih linij — ki so osvojili ves svet. Njegovi kratki risani filmi so vsaj do danes najvišji umetniški uspeh na tem področju.

Kratke šale o racaku Donaldu in Plutonu nas spominjajo na že skoraj pozabljenega Walta Disneya, ki je mnogo let kasneje z gibljivimi risanimi podobami oživil na filmskem platnu čudovito bajko bratov Grimm o »Sneguljčici in sedmih palčkih« (da se razumemo: te kratke šale so bile morda posnete nedavno, toda po vsebini — kar je v tem primeru bistveno — in umetniški obdelavi, so nekoliko podobne najzgodnejšim Disneyjevim šalam, v katerih je genialni ustvarjalec likov iz živalskega sveta, duhovit risar vizualnih aforizmov, predvsem pa humorist.

Takšnega Disneyja že zdavnaj več ni. Njegov tesni studio se je spremenil v veliko tovarno, v kateri na tisoče v glavnem anonim-

Disneyjev Pluton

nih risarjev po načelu »steklečega traka« ustvarja na stotine stripov in kratkih filmskih šal, ki jih Walt Disney samo kontrolira in podpisuje. Disney je svoje prvenec industrializiral, mehaniziral, komercializiral. Njegova dejavnost je posvečena zmeraj novim poskusom, a majhne enodejanke, brž ko jih je zapustil, so izgubile svojo privlačnost, svojo umetniško vrednost. Tiste, ki jih zdaj gledamo v reviji »Revija racaka Donald in Plutona«, so narejene — to je zelo očitno, če jih gledam hkrati, v seriji — po šabloni, podobne so druga drugi kot jajce jajcu, človeka kmalu utrudijo. »Šasoma« postanejo celo dolgočasne. Te enodejanke so nasprotje tistih kratkih stripov z nekaj slikami, ki jih vidimo v časopisih.

Morda je vzrok Disneyjeve izčrpanosti, bolje rečeno, prenasitosti v ustvarjanju teh kratkih šal. Seveda, kolikor sploh pride v poštev težnja za pravim ustvarjanjem. Ni pa izključeno, da je vsa ta šablonoizacija posledica Disneyjeve popolne nezainteresiranosti na tvari, s katero se je nekoč ukvarjal, posledica njegovega izvajanja nemirnega duha, ki zmeraj teži za novim in želi spoznati nejasno, duha, ki se hitro zadovoljuje z odkritim in takoj hiti proti nadaljnjim poskusom.

Lj. K.

Ekipa »Dalmatinske svatbe« spet v Ljubljani

V dubrovniškem pristanišču Gružu je preteklo soboto jutraj potniška ladja »Ivan Cankar« dvignila sidro in odpeljala filmsko ekipo »Dalmatinske svatbe« na Reko. Oddod se je v prvih popoldanskih urah preteklo nedeljo prepeljala z avtobusi v Ljubljano, kjer nadaljuje svoje delo v obeh ateljejih Triglav-filma. Z ekipo so prišli tudi vsi glavni igralci Paul Dahlke, mlada Američanka Helen Stanley, Adelheid Seeck, Pero Aleksander, Selma Karlovac, Heinz Drache in Egon v Jordan.

Ekipo je snemala v Dubrovniku skoro mesec dni in posnela vse predvidene prizore. Večino posnetkov je posnela v samem mestu, tri dni je tekla kamera na bližnjem otoku Lokrumu, dva dni je pa z ladjo »Ivan Cankar« križarila pred Dubrovnikom in snemala uvodne prizore filma, v številnih množičnih prizorih je sodelovalo nad sto petdeset statistik iz mesta. Bile so to scene folklornih plesov, ki so jih plesali solisti in člani zagrebške državne Opere pod vodstvom Nenada Lhotke, v koreografiji Z. Ljevakovića in A. Maletića. Skupina plesalcev se že nekaj dni nahaja v Ljubljani, kjer bo v kratkem odplesala še nekatere plesove v zaključnih prizorih svatbe na trgu dalmatinskega mesteca, ki so ga postavili na prostem v Trnovem. Pozneje bo prispela v Ljubljano tudi korušanska skupina plesalcev znanega viteškega plesu »moreške«.

Večraj so Ljubljančani z zanimanjem opazovali mlado črnsko lepotic, ki si je s svojim spremljevalcem ogledovala mesto. To je bila Vicki Henderson, ki jo smatrajo za naslednico znamenite mulatske plesalke Josipine Beker. Hendersonova

je na turneji po Evropi, kjer nastopa kot pevka in revijalna plesalka ter žanje velike uspehe. Za »Dalmatinske svatbe« je po pogodbi svojo turnejo v Frankfurtu prekinila in bo tri dni snemala v vlogi steverdese na jahti Johna Rieka (Paul Dahlke). Prvi posnetki s črnsko lepoticco bodo v kratkem v Trnovem, kjer je v ateljeju postavljen objekt jedilnice na jahti. Tu stoji tudi zapovedniški mostiček pred širokim ozadjem mesta Dubrovnik.

V velikem ateljeju končujejo monumentalni atelij palače Monti ter nekatere manjše objekte. Vsi ti objekti bodo, v kolikor še niso, dokončani v kratkem, da snemanje ne bo utrpelo nobenega zavlačevanja. Film mora biti posnet do srede septembra, a premiera bo že novembra, najkasneje do decembra.

Režiser Geza v. Bolvary kot oha producenta g. Günter Matern in za »Triglav-film« tov. Brana Tuma, so

z dolejšimi doseženimi rezultati prav zadovoljni. Posnetega je dobri dve petini filma v težkih pogojih dela. Ostale tri petine filma predstavljajo izrazito ateljejsko snemanje in prakso, v kateri je mnogo lažje izvršiti postavljene naloge.

Snemanje se nadaljuje brez večjega premora, saj je od pravočasne dovršitve odvisen materialni efekt filma, ki mora še to sezono na filmska platna evropskih kinematografov, kjer mu je zagotovljena že vrsta predvajanj. Film »Dalmatinske svatbe« ima namreč to prednost, da je bil prodan že vnaprejšnjim iznajetnikom, ki prevzemajo filme v eksploatacijo, s čimer jim je zagotovljeno vsaj kritje produkcijskih stroškov. Imer režiserja Geze v. Bolvaryja in nekaterih, v Nemčiji priljubljenih igralcev v tem filmu, pa odtehta toliko, da se nadejamo tudi ugodnega finančnega presečka, ki bo pomagal okrepiti slovensko filmsko proizvodnjo. ac

Angleški film »Mreža«

Gotovo se marsikdo še spominja filmov »Pygmalion«, »Fanci«, »Zadeva Winslow« in »Browninova verzija«, angleškega režiserja Anthonyja Asquitha, katerega najnovejši film »Mreža« predvajašjo te dni v Ljubljani.

Anthony Asquith, eden od pionirjev angleškega filma, je pripadnik nove smeri, ki uporablja dialog kot vodilni element filma. V teku svojega dela je prenesel na platno veliko število znanih dram (Pygmalion, Važno je imenovati še Ernest, Pot k zvezdam, Zadeva Winslow) in hotel s tem dokazati, da ni nujno, da je drama na platnu obenem tudi snemano gledališče, ampak da se mora s pravilno montažo in dobrimi igralci tudi v filmski drami govoriti s specifično filmskim jezikom.

Posebno mesto v njegovem delu zavzemajo vojni filmi, in sicer: »Potopimo se v globine« (1942) in »Pot k zvezdam« (1945), v katerem je prvi obravnaval priljubljeno temo: letalstvo. Koliko odličnih filmov je bilo na to temo posnetih pred in po drugi svetovni vojni. Ze če preletimo samo seznam povojnih, najdemo tu imena najslavnejših režiserjev: »Veliki balkon« francoskega režiserja Henryja Decoina, »Hitrejši od zvoka« Angleža Davida Leana, »Horizonti brez konca« (francoski — biografija žene-pilota, nagraden 1953 v Cannesu) in sedaj film Anthonyja Asquitha »Mreža« (The Net).

To je moderna filmska drama o letalskem strokovnjaku-eksperimentatorju, duhovnemu očetu vodnega letala z nadzvočno hitrostjo — M7.

Medtem ko prikazuje življenje in mrzlico dela na preizkuševalni postaji, se film dotakne tudi intimnega življenja glavnih oseb, ter tako poskuša orisati psihologijo ozadja praktičnih letalskih poskusov.

Scenarist »Izobčena z otokov«, W. Fairchild, je vpletel v zgodbo, z namenom, da bi jo poizvel in ustvaril bolj napeto ozračje, še vohunsko afera, in s tem docela dosegel svoj namen.

Ce primerjamo film »Mreža« s podobnim »Hitrejši od zvoka«, ki smo ga nedavno gledali, opazimo bistveno razliko: medtem ko je težišče filma »Hitrejši od zvoka« na zemlji, v moških dialogih in duševnih sporih junakov, se »Mreža« odlikuje po ne pozabnih posnetkih v stratosferi in napetih trenutkih v letalu med poletom. Ti so v resnici ali grozljivi ali čudoviti in dvigajo film na tisto stopnjo, kjer mu moramo priznati mnogo odlik. m-g

Domače filmske vesti

Makedonsko filmsko podjetje »Vardar« je povabilo ameriškega režiserja Laszla Benedekca, ki je režiral film »Smrt trgovskega potnika«, naj bi režiral novi makedonski umetniški film »Miss Stones«. Režiser Benedeck je privolil in zaprosil, naj mu pošljejo v pregled sinopsis filma.

Komerčni direktor »Avala filma« iz Beograda je sklenil te dni pogodbo z istambulskim podjetjem »Elektra« o odkupu naših filmov v »viharju«, »Čiganka«, »Bila sem močnejša« in »Bratovščina Sinjega galeba«, in sicer za dobo petih let.

Lj. K.

Jugoslovanska kinoteka v prihodnji sezoni

V teh vročih soparnih dneh je tudi Jugoslovanska kinoteka, kakor mnoge druge kulturne in prosvetne ustanove, prenehala delati. Vsaj za občinstvo: v kinematografski dvorani, ki jo popravljajo, ne bo do 1. septembra predstava. Takrat bodo začeli novo sezono 1953/54.

Obiskali smo upravnika Kinoteke Milenka Karanovića in zvedeli, kakšen bo repertoar Kinoteke v prihodnji sezoni. Pripovedoval pa nam je tudi o nekaterih perečih problemih te ustanove.

Sodelavci Kinoteke pripravljajo filme za jesenski program in gradivo za razstavo »Dela v filmskem laboratoriju«. Razen nimnih filmov — med katerimi sta tudi dva klasična: Fritz Langovi »Nibelungje« in Fayderjev »Cranekebe« — bo sponored vrsta znanih predvojnih zvočnih filmov. Videli bomo Pabstovo »Beraško opero« Sam Woodove »Vesele potepuše« (z Wallace Beeryjem ter Mickey Rooneyjem), Decoinovo »Hišny jeze« (z Raimujem v glavni vlogi),

»Andaluzijske noči« za Imperio Argentino in »Elizabeto in grofa Essex« (Bette Davis in Errol Flynn). Razen tega bodo priredili dva večera dokumentarnih filmov: »Dežele in običaji Daljnega vzhoda« ter »Stara in nova kamero posvetla« (stari filmski žurnali o kolonialni razstavi v Parizu 1931 in podobno), Charlieja Chaplina bomo videli v tej sezoni in kratkih šalah s skupnim naslovom »Chaplinov tretji program«. Osem risanih filmov nas bo seznanilo ne samo z nekaterimi deli Walta Disneyja, marveč tudi z drugimi umetniki te vrsti.

Toda to na žalost ni tisti repertoar, ki ga je hotela Kinoteka sestaviti. O tem nam je upravnik Karanović dejal:

»V minuli sezoni nismo mogli uresničiti predvidene izmenjave filmov — šlo je za kakih 20 klasičnih filmov — z nekaterimi tujimi kinotekami, ker nismo imeli denarja, da bi kopirali naše filme, ki bi jih bili morali poslati v zameno. To nas je oviralo, da bi

načrt v celoti uresničili in zato smo mogli prikazati samo nekatere razdobja zgodovine kinematografije. Vendarle upam da smo zadovoljili naše obiskovalce tako s pomembnimi umetniškimi filmi, kakor tudi z vrsto kratkometražnih filmov s področja znanosti, tehnike, prosvete, umetnosti itd. Organizirali smo »Potujoči muzej«, ki je obiskal 11 mest in tako omogočil javnim in kulturnim delavcem ter tamošnjim prebivalcem ogled sedmih klasičnih filmskih del in dveh razstav: »Kako nastane film« in »Domača filmska scenografija«. Doslej se naš finančni položaj ni niti najmanj zboljšal. Nasprotno. Zato smo morali tudi novi program znatno spremeniti. Ukiniti bomo morali tudi Potujoči muzej.«

O ukrepih za zboljšanje sedanjega gnotnega stanja je upravnik Karanović dejal: »Storili smo vse, kar smo mogli. Imamo pet in pol milijona dotacije, nekaj pa tudi zaslužiemo s kinematografskimi predstavami. Na žalost ne zadostuje za normalno delo naših ustanov. Najbolj nas skrbi, ker ne bomo mogli čuvati domačih filmov, ker nam podjetja nočejo brezplačno odstopiti kopij filmov, ki jih izdelajo. Za vsako kopijo pa bi morali plačati nekaj

sto tisoč dinarjev. Tako nismo mogli dobiti nekaterih naših najboljših filmov, n. pr. »Bakonja fra Brne« in »Kekca«. Potemtakem se lahko pripeti, da jih bodo rodovi sploh ne bodo videli.

Pričakujemo pomoč in upamo da bomo našli nekakšen izhod iz tega smešnega in hkrati žalostnega položaja. Lahko bi nam pomagala filmska podjetja in organizacije. Vsi od nas zahtevajo razne usluge, nihče pa nam ne pomaga! Zakaj tudi ne uveljavijo zakonite določbe, po kateri bi — podobno kakor dobivajo ljudske knjižnice od založb — brezplačno dobivali po eno kopijo vsakega filma, izdelanega na ozemlju FLRJ? Najbolj pereč problem pa je plačevanje članarine FIAP (Mednarodni federaciji filmskih arhivov). Dolžni smo ji 60.000 francoskih frankov in že četrtristo so nas opomnili! Ne gre samo za ugled kinoteke, marveč tudi naše države. Vsota ni tako velika, da bi je ne mogli plačati. In še nekaj: oktobra bo kongres FIAP. Ne samo, da nismo poravnali svojih finančnih obveznosti, marveč se tega kongresa kakor kaže ne bomo mogli niti udeležiti, ker nimamo deviz za delegate. Je za ključil upravnik Karanović.

Lj. R.

Filmske vesti iz tujine

Angleško podjetje Arthur Rank je izdelalo nov kriminalni film »Brezupni trenutek«. Film so posneli v Nemčiji, in sicer v Berlinu in Hamburgu. Režiral ga je Compton Bennett, režiser filmov »Sedma tančica« in »Rudni kralja Salomona«.

Inge Egger je mlada avstrijska igralka, ki je v zadnjih treh letih nastopila v šestnajstih filmih (11 nemških in 5 avstrijskih). Zadnjikrat je nastopila v filmski komediji »Ločeno dekle«, v kateri igra dve vlogi.

Znana filmska igralka Alida Valli igra glavno žensko vlogo v novem italijanskem filmu »Ljudje jih obtožujejo«, ki prikazuje življenje uličnih deklet. Glavno moško vlogo igra Amedeo Nazzari.

Znana ameriška filmska igralka Rita Hayworth igra glavno vlogo v novem barvanem filmu podjetja Columbia z naslovom »Saloma«. Glavno moško vlogo igra Stewart Granger.

Erich von Stroheim znova nastopa v francoskem filmu. Nedavno so izdelali film »Raj pekl«, ki ga je režiral Edmond Creveille in v katerem igra von Stroheim glavno vlogo.

»Nooj v Versaillesu« se imenuje nov film, ki opisuje življenje Ludvika XIV. in graditev njegovega veličastnega dvorca. V vlogi Ludvika XIV. nastopa George Marshall (mladi) in Sacha Guitry (stari Ludvik). Večidel snemajo film v Versailleskem dvorcu. Markiza de Montespan igra mladi igralka Maurice Téniaque, markizo de Montespan pa bo igrala najbrž Claudette Colbert.

Režiser Marcel Carné je izdelal nov film »Angel ringa«. Glavno vlogo igra Jean Gabin in Arletty (ki jo poznamo iz filma »Otroci para-diža«).

Znani ameriški karakterni igralec Spencer Tracy (ki smo ga videli v »Sedmem križu«), ki so ga v zadnjem času zapostavljali, saj je moral nastopati kot komik v cenenih salonskih komedijah, je zdaj začel igrati v filmih Divjega Zapada. V Arizoni snemajo film »Meja« po romanu Franka Harrisja. V glavni vlogi nastopa Spencer Tracy.

Režiser Merwin Le Roy (njegova filma »Intermezzo« in »Vrnitev« smo nedavno gledali tudi v naših kinematografih) snema sedaj v Hollywoodu filmsko modno revijo »Kralj veletrgovine«, v kateri igra glavni vlogi znani, Red Skelton in plesalka Ann Miller.

Walt Disney je končal risani film v barvah »Življenje v naravi«, v katerem prikazuje vsakdanje življenje divjačine in ptic.

Po filmu »V gozdu« so Japonci posneli še en film po romanu Akutagave, in sicer »Lepotica in lopov«. Režiral ga je Keigo Kimura. Glavno žensko vlogo pa igra Mačiko Kio, ki je nastopila že v filmu »V gozdu«. To je zgodba o dveh bratih in ženski, ki jo naposled ubijeta, ker se ne moreta odločiti, kdo naj bi jo dobil.

Režiser filma »V gozdu« Akire Kurosova je posnel nov film »Izgubljeni pes«, zgodbo iz sodobnega japonskega življenja o mladem detektivu, ki izbira med čustvom in dolžnostjo. V glavnih vlogah nastopata Toširo Mifune (»V gozdu« je igral razbojnika) in Takasi Shimura (v istem filmu je igral drvarja).

»Atila«, »Bič božji«, »Lepa Helenas«, »Grof Monte Christo«, »Tristan in Izolda«, »Veliki Dinjole«, in »Wagnerjevo ljubavno življenje« so imena filmov, ki jih bodo v kratkem snemali v Italiji. Čeprav o teh filmih ne vemo mnogo, lahko že po njihovih naslovih sklepamo, kje išče italijanski film svojo tematiko.

V Veliki Britaniji so od marca 1952 do konca marca 1953 izdelali 82 filmov. Glede uvoza tujih filmov v Veliko Britanijo so ZDA na prvem mestu z 249 filmi. Sledi Francija s 139, Italija z 20, Sovjetska zveza pa s petimi filmi.

Filme z »divjega Zapada« snemajo že 50 let

Minilo je natanko petdeset let, kar so posneli prvi film z Divjega Zapada. Sodeč po številu filmov ki jih še zmeraj snemajo na to temo, pa bi človek mislil, da le-ta še zdavnaj ni izčrpana.

Leta 1903 so posneli film »Veliko izropanje vlak«, prvo filmsko delo z Divjega Zapada. Film so posneli v treh dneh v New Jersey. Trajal je samo 20 minut in ker je bil izdelan z velikanjskimi tehničnimi sredstvi, se je do-gajalo, da so se dekoracije v posameznih trenutkih zamajale ali filmske slike zamigljale. In vendar je film dosegel velik uspeh in glavni igralce »Velikega izropanja vlak« William Anderson prva »cowbojska zvezda«, je postal kmalu splošno znan. V tem filmu je igral malone vsako važnejšo vlogo, bil je kolovodja razbojnikov, strojevodja in potnik, ki so ga razbojniki napadli.

Filmi z Divjega Zapada so se vrstili drug za drugim in poleg mnogih srednjih, pa tudi slabih filmov je dobil svet pomembna filmska dela, kakor so Fordova »Poštna kočinja«, Wylerjev »Mož z Zahoda« ali Zinnemannov »Toč-no opoldne«.

NAJVEČJA, AMATERSKA KOLESARSKA DIRKA V EVROPI

PO HRVATSKI

TOREK
11.
AVGUSTA

IN SLOVENIJI

PORTOROŽ

DAN POČITKA

Še vedno nekaj kandidatov za prvo mesto

Danes zaluzen odmor v Portorožu — Bliza se izpit vztrajnosti in sposobnosti. Vršci — Moštvo Jugoslavije I. pripravljeno — Rumena majica Nizozemec Van der Weyden najboljši vozač — Nemec Mussfeldt, Van der Weyden, Petrovič favoriti letošnje dirke?

Koper, 11. avgusta. Danes udeleženci dirke »Po Hrvatski in Sloveniji« počivajo v idiličnem mestu Portorož. Osem in padeset jih je. Tolklo je namreč prispelo na cilj tretje etape v Kopr. Včerajšnja etapa

Po tretji etapi je prišla v vodstvo zelo izenačena ekipa Nemčije, ki ima v svoji postavi tri vozače (Mussfeldt, Reitz, Loy), ki so zmogli osvojiti prvo mesto za svojo ekipo. Nepričakovan je plasman ekipe

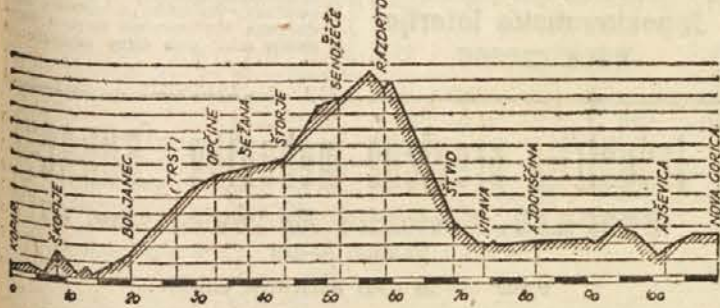
Jugoslavija II: Brajnik 40, 26, 29 — 28, Pančič 58, 62, odstopil, Petrovski 64, 69, 17 — 37, Mitčič 49, 37, 14 — 16, Poredski 56, 22, odstopil.

Hrvatska: Bat 26, 43, odstopil, Valčić 3, 18, odstopil, Metelko 41, 35, odstopil, Gosarič 37, 36 19 — 21, Bogović 63, 55, 33 — 38.

Slovenija: Polak 48, 44, 51 — 46, Cajhen 51, 71, odstopil, Leben 60, 61, 21 — 34, Blažun 42, 47, 23 — 27, Podmilščak 45, 41, 27 — 28.

Srbija: Bulatović 22, 38, 13 — 12, Laković 31, 40, 21 — 23, Zorič 44, 27, 24 — 24, Simić 43, 49, 56 — 56, Kostić 61, 63, odstopil.

Posamezniki: Orlovic (Bgd) 62, 52, odstopil, Serium (Bgd) 52, 68, 57 — 57, Božarič (Titograd) 66, 70, 45 — 50, Bontempo (Reka) 55, 59, 36 — 40, Jelič (Reka) 29, 12, 25 — 18, Čelensnik (Zgb) 50, 58, odstopil, Radotić (Zgb) 53, 59, 38 — 32, Blhelović (Lj) 54, 49, 52 — 51, Svatina (Mrb) 74, 51, odstopil, Ožarič (Zgb) 69, 23, odstopil, Muncijan (Bgd) 71, 45, 50 — 55, Rozman (Mrb) 68, 65, odstopil, Novak (Zgb) 38, 32, 46 — 43, Čurk (Mrb) 46, 64, 48 — 47, Stojanović (Niš) 59, 73, 41 — 49, Obradović (Niš) 67, 72, 43 — 54, Kesic (Niš) odstopil, Kesic (Karlovac) 73, 66, 44 — 53.

Profil četrte etape

Opatija—Puli—Koper (205 km) je bila alno težavna in naporna. Toda izpit vztrajnosti in zrelosti za takšne etape dirke bodo opravili vozači šele v peti etapi, ko bodo vozili na Vršci (260 km).

MNOGE OKVARE NIŠO VZELE JUGOSLOVANOM POGUMA

Navzile mnogim nezgodam in okvaram v tretji etapi so člani prve jugoslovanske ekipe v postavi Petrovič, Ročić, Vidali, Grajer in Ješić ohranili borbenost in poštvalnost. Letošnji nastop naše prve ekipe daje upanje, da bo z uspehom teknovala v tej veliki dirki za najboljša mesta. Čeprav so Nizozemci zaradi odstopa Plantaja izgubili trenutno možnost za doseg prvega mesta, so še vedno odlično moštvo. To velja tudi za Belgijo, katere najboljši vozač Hebb je izgubil pol ure, ko je zgrešil pot blizu Crikvenice. Čeprav je to edinstven primer, vendar potrjuje dejstvo, da prireditelj ni ukenil vsega, da bi kaj takega preprečil.

IZ ALBUMA NAŠEGA FOTOREPORTERJA

Oreste, Brajnik (Jugoslavija II.) pred startom na Trgu revolucije

STO, ki se je po tretji etapi znašla celo na drugem mestu.

V takšni konkurenci čeka jugoslovansko ekipo zelo hudo boj.

VAN DER WEYDEN, MUSSFELDT IN PETROVIČ — GLAVNI FAVORITI

Nosilec rumene majice, Nizozemec Van der Weyden, čudovito vozi. Zato nas silno zanima, kako bo uspel na klancih proti Vršici. Nemec Mussfeldt je doslej znal biti Van der Weydenu stalno za petami. Jugoslovani Petrovič pa obema. Ti trije so zaenkrat največji favoriti letošnje dirke »Po Hrvatski in Sloveniji«. O Petroviču lahko rečemo, da je dosegel presegel vsa pričakovanja. Vprašanje je samo, če bo izdržal začetni tempo, ki ga vsiljujejo ostali trije vozači.

Mnogi napovedujejo, da bo Petrovič na Vršici osvojil rumeno majico, kar bi bilo odlično za njegov končni uspeh. To domnevajo zaradi tega, ker je bil Petrovič na zadnji dirki 1951 na Vršici najboljši.

Takšna pričakovanja so nenavadno drzna, ker so Petrovičev sedanjí nastopnik močnejši kot kdajkoli prej.

Na spisku resnih kandidatov za prvo mesto ne smemo izpustiti zelo nevarnega Nizozemca Smeetsa, Reitzja (Nemčija), Jennesa (Belgija) in Delia Santa (STO).

Vprašanje je samo, koliko so vsi ti vozači »alpinistično« pripravljeni za vzpon na Vršci, ki bo nekaterim nemara pokopal vse upe.

UVRSTITEV JUGOSLOVANOV V PRVIH TREH ETAPAH

Razen članov jugoslovanskega prvega moštva, malo vemo o dosedanjih uspehih ostalih jugoslovanskih tekmovalcev, zlasti posameznikov, ki sodelujejo v tej dirki. Ogledimo si tabelo, v kateri prve tri številke označujejo plasman v 1., 2. in 3. etapi, 4. pa splošni plasman.

Jugoslavija I: Petrovič 6, 1, 7 — 3, Ročić 11, 21, 20 — 13, Grajer 25, 34, 47 — 41, Vidali 39, 25, 22 — 22, Ješić 47, 54, 37 — 39.

V METU KOPJA NOV SVETOVNI REKORD

Američan Held — 80,41 m

Pasadena, 11. avgusta. — Atlet Franklin Held je v metu kopja dosegel nov svetovni rekord z rezultatom 80,41 in zboljšal rekord Finca Nikkanena, ki je že od 1938. leta blesel v lahkoatletski areni.

Emil Zatopek je v Londonu pretekel 6 milj (9656 m) v času 22:30,2, kar je za šest desetink sekunde boljši čas od uradnega svetovnega rekorda Finca Heina.

Za množčnost gre!

Nekateri športniki menijo, da je šport eno, telesna vzgoja pa drugo, da je med njima prepad, katerega ni moč preskočiti. Zal se ti športniki posteno motijo. Da je njihova zmotna velika, bosta dokazali Zveza športov Slovenije in telesno vzgojna organizacija Partizan, ki organizirata ta in prihodnji mesec (avgust in september) množična tekmovanja. Le-ta naj bi združila vse tiste, ki se doslej s telesno vzgojo in športom niso ukvarjali, hkrati pa naj bi to tekmovanje dokazalo, da imata šport i telesna vzgoja isti cilj: krepiti zdravje naše mladine in državljanov. To bo torej propagandno množično tekmovanje v raznih športnih disciplinah in telovadbi za vse pripadnike partizanskih in športnih društev, pa tudi takih, ki bodo hoteli le »poskusiti«. Namreč od tega tekmovanja ne pričakujemo kdo ve kakšnih rekordov. Namen tega tekmovanja je vzbuditi zanimanje za telesnovzgojno in športno življenje in v prvi vrsti vključiti tlm več mladine in delovnih ljudi, ki doslej niso teknovali. Tako se bodo hkrati okrepile vezi med športniki in partizanskimi društvi. Torej bosta mesec avgust in september razdobje najtesnejšega sodelovanja telesnovzgojnih organizacij Partizan in Zveze športov.

Kako bo to tekmovanje potekalo? Kot že rečeno, teknovali bodo pripadniki partizanskih in športnih organizacij, teknovali pa naj tudi delovni kolektivni, industrijska središča, vasi, kmetijske zadruge itd. Dvojboji med vami in tovarnami bi prinesli nedvomno marsikatero presenečenje. Ne mislimo pa, da bi nastopili samo športniki, ki so vajeni teknovanj, temveč naj teknovali začetniki, vrhunski športniki in telovadci pa naj jim pokažejo, kaj znajo in vzbudijo zanimanje za posamezne panoge športa.

Zelja vseh je, da naj v teh dveh mesecih ta množična tekmovanja vzbudijo v množicah zanimanje, veselje za športne panoge, da nam ta predstavijo nove talente, na katere bodo ponosni i telesnovzgojne organizacije Partizan i Zveza športov. Obe vzgajata močnega in zdravega človeka fizično, sposobnega premagovati vse napore.

ŠAHOVSKE NOVICE

Doslej VI. kot mladinskega prvenstva

Na letošnjem mladinskem prvenstvu Slovenije v Novem mestu so v predtekovanju v dveh skupinah doslej odigrali šest kol. V prvi skupini je na čelu tabele 11 tekmovalcev: mojstrski kandidat Zdravko Vošpernik (Lj.) 4 (1), Draksler (Celje) 4, Mašič (Mrb) 3,5, Guzel (Mrb) in Scherl (Kranj) 2 (3) itd. V drugi skupini vodi Črepišek (Mrb) 5, Perdan (Lj.) 4, Plavčak (Celje) in Stupica (Lj.) 3,5. Vapetič (Domžale) in Tomšič (Nova Gorica) 3 (1) itd. Zaključni turnir bo imel 10 tekmovalcev, od katerih bo zmagovalac pridobil pravico nastopa v naslednjem šampionatu Slovenije.

Castaldi prvak Italije

Na letošnjem prvenstvu Italije v Florenzi je zmagal Castaldi s 5,5 točkami pred Nestler (Rim) 5, Primave-

ra (Pisa) 4,5, Cibolini (Piacenza) 4, dr. Paoli (Regio Emilia) 3, Szabados (Venezia) 2,5 itd.

REPUBLIŠKO PRVENSTVO PTT
Zmago si delita Volkar in Lobkov

Nedavno je bil zaključen v Ljubljani turnir za letošnje republiko prvenstvo PTT delavcev in nameščencev, katerega se je udeležilo 10 najuspešnejših igralcev iz predtekmovalj. Zmago delita Volkar (Lj.) in Lobkov (Mrb) z 8,5 točkami pred Treščetom in Erzenom (oba Lj.) 8, Košar (Lj.) 6, Višner (Lj.) 4, Marinšek (Celje) in Aleš (Mrb) 3,5. Graunar (Nova Gorica) 2 in Križnik (Sotanj) 1. Prvi trije so se uveljavili v finalni turnir za prvenstvo PTT delavcev in nameščencev Jugoslavije, ki bo septembra na Bledu.

Udeležite in sam pošljite!

Uprava

»LJUDSKE PRAVICE - BORBE«

Ljubljana

Kopitarjeva ulica 2

Poštni predal 42

PO ATLETSKEM PRVENSTVU SLOVENIJE

Udeležba poprečna, rezultati dobri

Rekordi posameznikov — Množičnostni! — Kjer je potrebno največ truda, najmanj tekmovalcev — Mladina vedno boljša — Najuspešnejše društvo Kladivar

Spregovorimo o letošnjem prvenstvu naše republike v atletiki. Predvsem moramo pogledati, kaj nam je prvenstvo pokazalo kakšne možnosti ima naša atletika.

PREMAJHNA UDELEŽBA

Po prijavah (nad 170) smo pričakovali, da bo prvenstvo vsaj po udeležbi dobro uspešno. Toda nazadnje je nastopilo 135 tekmovalcev (23 atletov

in 42 atletinj). Presenetila nas je slaba udeležba Mariborčanov, saj je nastopilo le 14 članov Železničarja in 8 članov Branika. Zalostno sliko dobimo, če pogledamo udeležbo po krajih: Ljubljana 63, Celje 38, Maribor 22, Kočevje 6, in Kamnik 4. Udeležbo atletov z Litije, Novega mesta, Skofje Loke, Nove Gorice, Kranja, Domžal, Jesenice itd. pa smo sploh pregledali. Vendar pa so to vsi kraji, kjer je bila atletika pred nekaj leti, mogoče še pred enim letom na primeri višini. Z ozirom na to ugotovimo, da se nam vsiljuje zaključek, da je slovenska atletika po vrhunskih rezultatih posameznikov precej napredovala, toda močno nazadovale glede na množičnost.

NEZANIMANJE ZA NEKATERE DISCIPLINE

Na prvenstvu smo opazili, da so bile nekatere discipline izredno slabo zasedene (tekma 3000 m, mali maraton, 10.000 m in 800 m ženske). Zanimivo je, da pada zanimanje ravno za one discipline, kjer je treba vložiti v trening največ truda in si vzeti

uspešno uveljaviti mlajši atleti in atletinje. To velja predvsem za Viptotnika, ki nas ni presenetil le z odličnim rezultatom, ampak zlasti s svojim načinom teka. Teče tako lahko, da ima človek občutek, da bi dosegel lahko še mnogo boljši rezultat. Mladinka Stamežičeva je na 200 m pokazala, da ima vse pogoje, da se v nekaj letih razvije v atletinjo evropskega formata. Metalec Penko napreduje tako hitro, da se že izpraznjuje, kaliko časa bo napredek v takem tempu še mogel. Njegove telesne sposobnosti ga uvrščajo med najresnejše kandidate, da že prihodnje leto obleče dres z državnim grbom. Tudi razvoj Zupanc, prvaka v skoku v višino, je šel letos v »ekspresnem« tempu. Lani se neznan atlet z rezultati okoli 160 cm, letos pa že 180 cm in prvak Slovenije. Tudi mnogi drugi nadarjeni tekmovalci so nam porok za nadaljnji razvoj kvalitete slovenske atletike.

MALO STATISTIKE

O udeležbi smo že pisali, torej nekaj o uspehih. Najuspešnejše društvo

Z letošnjega prvenstva: start na 800 m; prvi na desni zmagovalce Vipotnik (Kladivar)

največ časa. Teki na dolge proge, kjer smo bili nekdanj absolutni gospodarji, so danes že skoraj rak rana (če izzamemo nekaj najboljših tekmovalcev, ki jih še imamo). Zelo slaba točka slovenske atletike je tudi met kladiva, kjer nimamo niti enega kvalitetejšega metala.

KVALITETA DOKAJ DOBRA

Če bi pogledali prvenstvo s stališča kvalitete, smo pravzaprav lahko še kar zadovoljni. Mislim, da je bilo letošnje prvenstvo najkvalitetnejše po osvoboditvi, s tem pa tudi najkvalitetnejše prvenstvo v zgodovini slovenske atletike sploh. Prvaki Slovenije so letos dosegli v 19 (od 30) disciplin boljše rezultate od lanskih prvakov. Tudi povprečni rezultati vseh finalistov so letos v večini disciplin boljši kot lani. Dokaz za dvig kvalitete in tudi za hitro izmenjavanje »generacij« je tudi dejstvo, da je le sedem lanskim prvakom uspelo svoj naslov ohraniti tudi letos. Ta podvig je uspel naslednjim tekmovalcem: Hanc (1500 m), Pokorn (daljina), Štetafeta Kladivarja 4 x 400 m, Klotušakova (krogla), Knezova (100 m), Blaževa (800 m) in Sima (višina).

Razveseljivo dejstvo je tudi, da so se v mnogih disciplinah zelo

je bil nedvomno Kladivar, saj so njegovi člani osvojili 16 prvih, 11 drugih in 11 tretjih mest, sledi Odred (10 prvih, 12 drugih), Železničar (Mrb) (3 prva, 3 druga, 3 tretja), Železničar (Lj) (2 prva, 2 druga, 6 tretjih), Kamnik (1 drugo, 1 tretjo), Branik (1 drugo), Partizan — Kočevje (1 drugo), Svoboda (2 tretji). Od posameznikov sta bila najuspešnejša Pokorn (zmagal v daljini in troskoku, drugi na 100 m in član zmagovalne štafete 4 x 400 m in Marija Knez (prva na 100 m in 200 m, druga v daljini in prva tako članica zmagovalne štafete). Po dve prvi mesti so osvojili še Zupanič (110 m ovire in 400 m), Kopke (100 m in 200 m) ter Hanc (1500 m in 5000 m).

Študentske igre v Dortmundu

Dortmund, 11. avgusta. — Nogomet: Egipt: Nizozemska 4:0 (1:0), Nemčija: Luxemburg 3:0 (2:0). Košarka: Brazilija: Nemčija 61:23, Španija: Luxemburg 69:39, Belgija: Iran 63:32. Plavanje: 200 m prsno: Dominiguez (Argentina) 2:50,1; ženske: Müller (Nemčija) 3:17,5; 4x100 m: Nemčija 4:50,0.

KRATKE VESTI

V Bruslju je v 18. atletskem tekmovanju reprezentanca Belgije premagala Nizozemsko s 250:164 točkami.

Nov romunski rekord na 200 m za ženske je dosegla v Bukarešti Luce s 25,6.

Mladi finski atlet Väinö Kuusma je čeprav star šele 19 let, vrzel kopje 69,09 m daleč.

17-letni Romun Hannu Rantala je dosegel z znakom 1,92 m nov mladinski rekord v skoku v višino.

Na tekmovanju v nemškem mestu Augusta je Heinz Uizheimer se je teku na 400 m ovire dosegel najboljši nemški povojni rezultat 52,9.

Cochet in Abdesselm v Mariboru

Maribor, 11. avg. Danes sta nastopila znana francoska reprezentanta bivši svetovni mojster Cochet in teniški reprezentant Abdesselm. Odigrala sta vrsto iger z najboljšimi igralci Maribora in izredno lepo ekskluzivno igro med seboj. Rezultati srečanj: Abdesselm: Vlasak 6:3, Cochet: Bergant ml. 6:4, Cochet: Abdesselm 6:2, 8:6, pari Cochet, Abdesselm: Lovrec, Rajner 6:3, kombinacije: Abdesselm, Slana: Cochet, Rataj 6:3.

RUDAR (Velenje): FUŽINAR (Ravne) 5:4 (3:1)

Prijateljska nogometna tekma med Rudarjem in Fužinarjem se je končala z zasluženim zmago Rudarja 5:4 (3:1). F. L.

Spomini na III. prekomorsko

nika do Trogira, kjer smo borbena linijo predali Dalmatincem. Naša brigada je krenila čez Borajdo do Vrhpolja. Četrta bataljona je na črti Jadrtovac — Mandalina prodiral skupaj z dalmatinskimi brigadami proti Sibeniku, večji del brigade pa je šel na bojno črto Konjevrate — Žitnič ter z boka napadel umikajoče se Nemce. Tega napada sovražnik ni pričakoval. Zato so postale kraške vrtače grobnica sovražnih vojakov in živali. Prekomorci smo zaplenili vsakovrstno orožje in med drugim tudi dalekometni top, ki smo ga pozneje imenovali »Dolgi Tom«.

Brigada je nadaljevala pohod brez prestanka in počitka skozi Drniš, Razvode in Ohlaj do Lukara. Dne 7. novembra 1944 je začela odločilno bitko za ključ Dalmacije in Like, za Knin. Naši borci so prodirali na levi strani ceste Ohlaj—Knin. Za nami je bil masiv Promine. Na levi je prodirala prva Proleterska Dalmatinska brigada, na desni XI. Dalmatinska udarna brigada.

Knin je bil močno utrjena

trdnjava. V njem je bilo okrog 40.000 vojakov, Nemcev, četnikov popa Dujčica in domobrancev. Zavarovali so se krog in krog z žico in minskimi polji. Nič ni pomagalo, če smo razbijali gnezda in bunkerje, vedno so prihajali na položaje novi in novi branilci. Pred nami je bila Bulajusa, za zgodovino III. Prekomorske brigade nepozabno ime. Kolikokrat smo jurišali nanjo, koliko mrtvih tovarišev prešteli, dokler je ni zavzel naš prvi bataljon. Tudi z drugih strani so naši stiskali obroči okoli Nemcev. Dne 3. decembra je bila bitka končana. Plen je bil izredno velik, prav tako izgube sovražnika. 12.000 mož nemške in kvizlinske posade je bilo mrtvih ali ujetih. Zelo oslabilne so bile seveda tudi naše enote. Z žalostjo smo se spominjali padlih. Dne 27. novembra 1944 smo izgubili sanitetnega referenta Vojko Šmuc, doma iz znane slovenske družine iz Trsta. Hotela je pomagati komandantu čete Mohorčiču iz Sežane, pa jo je zadel strel v glavo. Tovarišica Nada Zagar, sekretarka SKOJ v

brigadi, se je nad gomilo s topnimi besedami oddolžila njenemu spominu, predzadnji dan bitke pa je tudi njo zadel dum-dumka v čelo. Tako smo izgubili še drugo znano borko, kajti po štirinajstih dneh hudih muk je umrla v Sibeniku. Spominjam se še njenih besed, ko smo sedeli pri njej: »Bova šla na Triglav?« — »Oh, saj ga ne bom več videla!«

Težka, a zmogovita borba je zapustila hude sledove tudi v vrstah vseh bataljonov. Ranjenice je referent sanitete Vuk komaj sproti obvezoval. Največ mrtvih so šli v črnogorski četni prvega bataljona, ki je jurišala na Bulajuso. Drugi bataljon, sestavljen skoraj iz samih primorskih Slovencev, je bil tudi močno prizadet. Težko smo pogrešali naše tovariše, toda zavedali smo se, da brez žrtve ni zmage. Prav v tej bitki je naša brigada, ki je že po zmagah na otokih prejela naziv Udarne, še enkrat dokazala, da je zaslužila priznanje, ki ji ga je dal Vrhovni štab NOV in POJ. Vsa brigada je začela priti v osvobodjena Kaštel, da si od-

počije. Zadnji dan januarja 1945 smo spet krenili naprej. Na zaplenjenih kamionih smo puščali za seboj Split, Zadvarje, Sestarnovac, Imotski, Posušje, Gradac. Z nami so bile tudi dalmatinske brigade in tankisti. V Kučerinu smo se ločili ter šli na sever, medtem ko so ostale enote prodirale proti Mostaru. Naša naloga pa je bila, da v Crnih Lokvah zavarujemo bok glavne pred napadajočimi kamišari. Zaplameta je bitka za Mostar, ki so ga Nemci silovito branili. Za nas je bilo še posebno težko, ker je visok snež oviral prenos municije in ranjenec. Naša brigada se je borilo pod Čabuljo. Človek proti človeku — to je bil zakon tega goratega sveta in marsikje je ležal v bunkerju mrtev Nemec, na njem pa mrtev partizan. Več kot 80 Prekomorcev, po večini Slovencev iz Primorja in Istre, je tu pustilo svoja mlada življenja.

Dne 14. februarja smo vkorakali v še delno goreči Mostar. Po kratki paradi vseh enot, ki so sodelovale pri osvoboditvi Mostara, smo krenili čez Ljubuško na Prolog, odotda pa v južnodalmatinsko mestece Gradac. Nato nas je ladja »Ljubljana« odpeljala na sever v Sušodan, kjer smo pred novim pohodom užili nekaj dni počitka. (Nadaljevanje)

NAROCILNICA

Podpisani _____, kraj _____

ulica _____, pošta _____, naročam _____

»Ljudsko pravico - Borbo« in prosim, da mi jo začnete z _____

redno pošiljati.

Naročnino bom nakazal po položnici, katero priložite prvi številki, oziroma jo bom plačal po inkasantu.

Datum _____

Podpis: _____

Odrežite in nam pošljite!

Iz Trsta in Italije so pribežali

Ljubljana, 11. avgusta

Zadnje čase pribeži v našo državo čedalje več ljudi iz Trsta in Italije. Skoraj ne mine dan, da ne bi prestopili državne meje delavci in nameščenci, ki se želijo zaposliti v naši državi. Med njimi so tudi mnogi ljudje iz co-

ne B in Slovenskega Primorja, ki jih je sovražna propaganda pred leti premamila, da so se izselili v Trst ali Italijo. Ko so spoznali, da jim je sovražna propaganda na debelo lagala o udobnem življenju v Trstu ali v Italiji, saj so tam mnogi ostali brez kruha, so se mnogi po nekajletnem oklevanju končno le odločili, da se vrnejo v Jugoslavijo.

Verbič Galiano, Italijan, po poklicu mizar, je leta 1947, pred priključitvijo Slovenskega Primorja, pobegnil v Trst. Ker pa tam o obljubljenem raju na zemlji ni bilo ne duha ne sluha, je te dni pobegnil čez mejo. Našim organom je izjavil, da bi se rad zaposlil v Jugoslaviji.

Podobna je usoda Italijana Antonia Cipolata, mehanika, rojenega v Rovinju. Leta 1950 je odšel v Trst, zdaj pa je pribežal nazaj.

Cez državno mejo je pred dnevi pribežal tudi knjigovodja Dolla Verde Enrico, ki išče zaposlitev v naši državi.

Takšnih pribežnikov bi lahko našli še celo vrsto. Vsi ti ljudje so žive priče slabih življenj-

skih razmer in hudih socialnih pretresov v Italiji in Trstu, po katerem Italija čedalje bolj očitno steza svoje imperialistične roke. Toda vodilnim krogom v Italiji ni do tega, da bi se v prvi vrsti zavzeli za reševanje domačih italijanskih problemov in za izboljšanje življenja italijanskega ljudstva, marveč hočejo odvrniti ljudsko pozornost od teh problemov na druge stvari s tem, da uganjajo med drugim tudi že dolgočasno neslavno imperialistično zavojevalno gonjo proti balkanskim narodom. Imperialistična italijanska propaganda zelo rada trobi tudi o nekakšnih nevzdržnih razmerah v Jugoslaviji. Vedno številnejši pobezi iz Italije in Trsta pa jasno pričajo, da italijansko ljudstvo tej propagandi čedalje manj verjame.

M. Z.

PRIPRAVE V KRŠKEM ZA OBISK OKROGLICE

Okrajni odbor SZDL v Krškem je že imenoval člane štaba, ki bodo organizirali obisk proslave na Okroglici. Domnevamo, da se bo proslava udeležili 2000 ljudi iz krškega okraja. Delovni kolektiv: Krške mizarne delavnice v Dobovi je sklenil, da bo kolektivno šel na proslavo. — ne

NESREČE

Martin Petek in njegov štiriletni sinček Marko. Rešjeva c. 30, sta se peljala s kolesom, padla in se hudo poškodovala.

Na Kravcu se je ponesrečil osemletni Božidar Borec. Mengeš 94. Padel je 3 m globoko na skalo, si zlomil lobanjo, hudo ranil po glavi in pretrgal možgane.

Z nožem so napadli v št. Vidu 22-letnega Staneta Franceljina iz Šmartnega 33. Ranjen je po obrazu.

Pri karambolu kamiona si je zlomil rebra na levi strani poštini uradnik Albert Triplac. Titova 6.

Zaradi prevelike radovednosti je upravnika Jožeta Musgo, Sostro 38, udaril avionski vijak in ga hudo poškodoval po nosu in ustih.

V stanovanju so napadli gospodinjico Drago Stojko. Črnača 1. Ranjena je na glavi.

Kača je pitala sedemletnega delavčevega sina Francija Nagodeta. Stara Vrhnika 73.

Pri pretepu je bil zaboden z nožem v desno nadleht in desno stran prsnega koša, nameščene, Stanko Kunaver. Trubarjeva 47.

Nameščena Jožeta Grad si je pri padcu s kolesa zlomila lobanjo in desno roko.

Dijakinjo Slavko Kumšo, Iška loka 1, je podri koštrun in ji zlomil desno podleht.

Ljubljancani!

Priljubljeni odbor pri MO SZDL za proslavo desete obletnice priključitve Primorske k Jugoslaviji ter desete obletnice ustanovitve primorskih brigad na Okroglici pri Gorici, ki bo dne 5. in 6. septembra t. l., sporoča:

Pripravljalni odbor sprejema prijave od vseh množičnih, sindikalnih, kulturnih in športnih organizacij, podjetij, ustanov in uradov, ki bodo sodelovali na proslavi.

Udeleženci, organizacije in podjetja, ki bodo potovali na proslavo z vlakom, kamioni in ostalimi prevoznimi sredstvi, naj to sporoče

Pripravljalnemu odboru, Rešjeva cesta 9/II, soba 26 ali telefonično na št. 20-223

PHILIPPS OPPENHEIM

63

VELIKA PREVARA

ILUSTRACIJE: JEŠA MILANOVIĆ

Mladenič se je nasmehnil.

»Tu smo morali biti gibčni,« je priznal. »Saj veš, če se najdejo pri tujcu načrti kake trdnjave...«

»Hočeš reči, da je imel pri sebi načrte neke trdnjave?« je vprašal Dominey.

»Imel je dopisnico s sliko Norwiškega dvorca,« je priznal mladenič, »toda molčiva o tem... Ali bi lahko dobil kaj za popiti, preden odidem?«

* * *

Tisti razburljivi dan se je nagibal h koncu. Dominey, srečen, da je iz njegovega življenja izginilo nekaj nenaravnega, kar ga je dotlej nenehoma težilo, je začutil, da se vse njegove misli sučejo zdaj samo okrog boja, ki se je bil zgoraj v spalnici, boja proti Rozamundini blaznosti.

Stari zdravnik je prišel dol, da bi se mu pridružil pri večerji. Na Domineyjev vprašujoči pogled je odgovoril s kimanjem z glavo.

»Z njo je vse v redu,« je rekel.

»Ali nima vročice?«

»Ne, telesno je malone povsem zdrava. Popolnoma drugačna žena, kakršna je bila lani ob tem času. Pravim vam, ko se zbudi, bo ali popolnoma zdrava, brez sleherne halucinacije, ali pa...«

Zdravnik je obmolnil, izpraznil čašo in jo postavil na mizo.

»Ali pa?« je vtrajal Dominey.

»Ali pa bo ostal ta del njenih možganov bolj ali manj stalno bolan. Upam, da se to ne bo zgodilo. Dobro je, da ste tu.«

Povečerja sta malone molče. Potem sta odšla na teraso in tam nekaj časa kadila. Zdravnik se je poslovil od Domineyja na pragu njegove sobe.

»Pri njej ostanem približno še eno uro,« je rekel. »Potem pa jo pustim čisto samo. Vi bodite tu za primer, da bi nastala sprememba.«

»Tu ostanem,« je obljubil Dominey.

Minute so se neprečete spreminjale v ure. Dominey je sedel v naslonjaču in bil je silno razburjen. Razmišljal je o dnevih po vrnitvi domov. Spet je začutil v srcu bolest kakor takrat, tisto čudno, vznemirjajočo neznost. Velika drama sveta, o kateri je vedel, da bo tudi on v njej nadaljeval svojo vlogo, se mu je zdela zdaj daleč, ko da se tiče drugih ljudi. Vsak delec njegovega bitja je drgetal od upanja, ki ga je bilo prevzelo. In vendar, ko

DNEVNE NOVICE

KINO

KINO UNION: Angleški film »Mreža«.

Tednik. Predstavi ob 18 in 20.

KINO SLOGA: Angleški film »Izobčenec z otokov«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20.

KINO TRIGLAV: Italij. film »Volk z gore Silas«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20.

KINO SIŠKA: Amer. film »Nevidni človek«. Tednik. Predstavi ob 18 in 20.

— Prodaja vstopnic v vseh štirih kinematografih ob 17. dalje.

LETNI KINO BEŽIGRAD: Angl. film »Izobčenec z otokov«. Tednik. — Predstava ob 20.30.

LETNI KINO TIVOLI: Angleški film »Mreža«. Tednik. — Predstava ob 20.30.

— Prodaja vstopnic v obeh letnih kinematografih eno uro pred pričetkom predstave.

LETNI KINO DOM MILICE: Amer. film »Nevidni človek«.

CELJE UNION: Amer. barvni film »Rudnik kralja Salomona«.

CELJE LETNI in DOM: Avstrijski film »Niki«.

BLED: Francoski film »Prepovedane igre«.

KAMNIK: Italijanski film »Srce«.

ZADOBROVA: Amer. film »Winchester 73«.

VEVČE: Nemški film »Ustreljen ob zori«.

DOMŽALE: Ameriški film »Begunec«.

JESENICE: RADIO in LETNI: Francoski film »Prepovedane igre«.

— PLAVŽ: Franc. film »Prekleti«.

KRANJ STORŽIČ: Amer. barvni film »Konec sveta«. Tednik. — PARTI-

ZAN: Amer. film »Konec sveta«.

RADIO

Poročila ob 5.30, 6.30, 12.30, 15.00, 19.30 in 22.00.

12.00 Pol ure pri Francu Lisztu — 13.00 Z obiskom pri pionirjih — 13.15 Naši najmlajši pred mikrofonom — 13.50 Kulturni pregled — prof. Fran-

ce Zen: O restavraciji likovnih umetnin — 14.00 Lepe melodije — 14.40 Nekaj Brahmovih in Chopenovih valčkov — 18.00 Kvarteti, kvinteti in

okteti pojo slovenske narodne pesmi 18.30 Zunanje politični felton — Jan-

ko Jeri: Hrana — novo orožje v hladni vojni — 18.40 Samospeve Milana

Prebende poje bas-bariton Rudolf Sutej, pri klavirju Marjan Vodopivec — 20.00 Zabavne in filmske me-

lodije — 20.30 Radijska igra — Peter Uštrinov: Ljubezen štirih polkovnikov — 22.15 Za ples in razvedrilo.

RADIO KOPER

Sreda, 12. avgusta: 14.30 Partizanski dnevniki — 14.40 Popularne melodije in ritmi iz filmskega platna — 17.30 Koncert komornega zbora Radio Zagreb in mariborskega komornega zbora — 18.15 Pisan spored za dobro voljo — 20.00 G. Fucini: Manon Lescaut — 21.00 S knjižne police: S. Lewis »Babbit« — 21.30 Lahkih nog naokrog — pisan spored zabavnih in plesnih motivov.

MARIBORSKE VESTI

Dežurna lekarna v sredo, 12. avgusta: »Center«, Gosposka ulica 12.

KINO

PARTIZAN: Ameriški film »Zadeva

Paradise«.

UDARNIK: Ameriški film »Podvodna četa«.

POBREŽJE: Ameriški film »Rapsodija o tožnosti«.

STUDENTI: Ameriški film »Sužnja preteklosti«.

MESTNI KINO MURSKA SOBOTA: 12. avgusta italijanski ljubavni film »Srce«.

RADIO MARIBOR

12.00—15.30 Prenos sponora Radia Ljubljana — 17.00—17.30 Skladbe jugoslovanskih skladateljev izvajata violinistka N. Jevdenjevič-Brandlova in pianist A. Preger — 17.30—17.30 W. A. Mozart: Mala nočna glasba — 17.30—17.40 Poslušajte domačo poročila — 17.40—18.00 Zabavna glasba, vmes objave in oglasi — 19.00—23.00 Prenos sponora Radia Ljubljana.

Vremenska napoved

hidrometeorološke službe LRS

Stanje dne 11. avgusta: Nad Zahodno in Srednjo Evropo se še nadalje razrašča področje visokega zračnega pritiska, katero povzroča stabilno lepo vreme od Španije do Črnega morja, pa od Severne Afrike do Skandinavije. Navedeno vremensko stanje kaže, da se nam obeta še za nekaj dni lepo, suho vreme.

Danes je v Sloveniji in Jugoslaviji pretežno jasno vreme. Na severnem Jadranu je bila temperatura ob 10. uri 27°C, na srednjem in južnem Jadranu pa 28 do 29°.

V Ljubljani je ob 7. uri znašal zračni pritisk 742,3 mm, temperatura zraka 11,8°, minimalna temperatura 10°, relativna vlaga 98%.

Napoved za sredo, 12. avgusta: Lepo, sončno vreme. Zjutraj po kotli- nah megla. Temperatura ponoči od 8 do 12°, podnevi 26 do 30°.

Za 67 milijonov dinarjev dobitkov izplača Jugoslovanska loterija vsak mesec

Borcem XIV. divizije

Pododbor Zveze borcev NOV v Topolici pri Šoštanju sporoča, da bo v nedeljo, dne 16. t. m. ob 18. uri slavnostno odprto spominske plošče padlim borcem in talcem v narodno osvobodilni vojni. Vabljeni so vsi osvobodilni vojni. Vabljeni so vsi partizani, zlasti še stari borec Kristi, Atena in Srečko, Slamič-Urb, Gorazd in Stane-Gangster, Elenko, Luka in Oroš, komandant Miha in Matevž, Krpan, Bogo in Džems, Vasia, Angelina in mladinski aktivist Zdeno.

Po odprtju spominske plošče bo kulturni spored in partizanska veselja. Vabljeni! — Pododbor Zveze borcev NOV Topolice.

DROBNI OGLASI

VSAGOGAR, ki bi vedel, kje je umrl moj sin Slavko Blagojevič, ki je bil v partizanskih odredih v okoliščini Pančeva in zadnjokrat viden jeseni 1944, prosim, da javi naslov materi Draginji Blagojevič, Sarajevu, Nemanjina 58. 0223 1-2 vo, Nemanjina 58.

STROKOVNJAKA za gospodarsko finančne probleme in komercialista, ki bi nudila strokovno pomoč (in strukturno) gradbenemu podjetjem in industriji gradbenega materiala, sprejemajo v stalno zaposlitev. Ponudbe z opisom dose- danjega službovanja poslati oglaš- nemu odd. pod št. »Združjenje«.

Industrija precizne mehanike „BORAC“

BEOGRAD, Svetozara Markovića št. 47

Telefon 29-289

Proizvaja in nudi naslednje izdelke:

Z dobavnim rokom 30 dni:

žepne tehnične do 12 kg za gospodinjstva;

žagarske tehnične do 20 kg;

patentne svinčnike za teh- nike, večje;

patentne svinčnike, manjše;

zvonce za dvokolesa.

Z dobavnim rokom 30 do 60 dni:

ventile za kisikove jeklenke;

ventile za ogljikovo kislino;

manometre od 30 do 80 atm;

vakumetre 100 in 150 mm;

manovakumetre;

hidrometre;

števce za votke (za tek- stilno industrijo);

priručne paralele, 60 mm.

PODJETJE SPREJEMA TUDI PO DOGOVORU NAROČILA ZA STORITVE S PODROČJA PRECIZNE MEHANIKE

3237 1-1

Razpis

Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS razpisuje

za novo-ustanovljeni Dom za duševno defektne otroke v Dornavi pri Ptuju (republiška ustanova s samostojnim finan- siranjem) mesto:

1. UPRAVNIKA; prednost imajo kandidati z večletno prakso v zdravstvenih ali socialnih ustanovah;

2. EKONOMA;

3. KNJIGOVODJE (računovodje), ki bi opravljal tudi posle administriranja.

Nastop službe s 1. septembrom 1953, najkasneje pa s 1. oktobrom 1953.

Na razpelo samska stanovanja in dvoje družinskih stanovanj.

Prošnje za poedina mesta je poslati na Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS, Ljubljana, Zupančičeva 3, najkas- neje do 25. avgusta 1953.

Prošnji je priložiti: življenjepis, rojstni list, potrdilo o državljanstvu, potrdilo o nezakazovanju, potrdilo o volilni pravici, podatke o šolski in strokovni izobrazbi ter točne podatke o dosedanjih zaposlitvah.

Svet za zdravstvo in socialno politiko LRS

KUPUJE IN PRODAJA

„KOTEKS“
LJUBLJANA, KIDRIČEVA 3
PODRUŽNICE
VSEH VEČJIH
KRAJIH

KOŽE VSEH VRST
KOŽE DIVJAČINE
ODPADKI OD KOŽ
STROJILA ČRESLO
RUJ JEŽICE VOLNO